

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Napisao Branko Dijanošić
Listopad - 2017.

ECORYS

EUROPSKA KOMISIJA

Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost

Uprava za e-vještine

Jedinica E.3 - SOO, pripravništvo i obrazovanje odraslih

Kontakt: Mantas Sekmokas

E-pošta: EMPL-E3-UNIT@ec.europa.eu

Europska komisija

B-1049 Bruxelles

**Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u
području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih**

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Europe Direct usluga je koja vam pomaže da nađete odgovore na vaša pitanja o Europskoj uniji.

Besplatan telefonski broj (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Podaci su besplatni, kao i većina poziva (iako vam ih neki operateri, telefonske govornice ili hoteli mogu naplatiti).

PRAVNA OBAVIJEST

Ovaj je dokument pripremljen za Europsku komisiju, ali odražava samo stavove autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu koja je nastala uslijed informacija sadržanih u njemu.

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na Internetu (<http://www.europa.eu>).

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2018.

© Europska unija, 2018.

Reprodukcija je dopuštena pod uvjetom da se navede izvor.

Za bilo kakvu upotrebu materijala koji nisu zaštićeni autorskim pravima Europske unije, dozvolu treba zatražiti izravno od vlasnika autorskih prava.

SADRŽAJ

1.0	PREGLED PO DRŽAVAMA (STATISTIČKI ELEMENT UBACIO JE ECORYS IZ AŽURIRANIH TRENDOVA ZA CIJELU POPULACIJU)	7
1.1.	Stopa zaposlenosti - cjelokupno stanovništvo	7
1.2.	Stopa sudjelovanja - cjelokupno stanovništvo	9
1.3.	Trendovi za odrasle osobe niskih kvalifikacija	10
2.	KRATKI PREGLED SUSTAVA UČENJA ODRASLIH	13
2.1.	Glavne značajke i kratki sažetak povijesnog razvoja	14
2.2.	Glavni izvođači obrazovnih programa	14
2.3.	Glavne vrste javno financiranih usluga	16
3.	POLITIKA O UČENJU ODRASLIH	25
3.1.	Sažetak glavnih događaja/promjena od 2010. godine i ključnih trenutnih političkih prioriteta na polju obrazovanja odraslih i onih koji su posebno usmjereni na niskokvalificirane/nezaposlene osobe	25
3.2.	Glavne nacionalne socioekonomske strategije (i naznačite odnose li se na učenje odraslih)	27
3.3.	Podjela odgovornosti u vezi s učenjem odraslih	29
3.4.	Strategija cjeloživotnog učenja	30
3.5.	Okvir politika za obrazovanje odraslih (regulatorni i provedbeni akti) (za daljnje informacije vidjeti Eurypedia)	31
3.6.	Kvantitativni ciljevi	33
3.7.	Osiguranje kvalitete	34
3.8.	Budući razvoj politike (predviđen ili je već u raspravi)	34
4.	ULAGANJE U SUSTAVE ZA UČENJE ODRASLIH I NJIHOVA UČINKOVITOST	36
4.1.	Ukupna ulaganja u učenje odraslih i promjene tijekom vremena	36
4.2.	Javna nacionalna ulaganja	36
4.3.	Planirana potpora EU putem strukturnih fondova (prvenstveno ESF)	38
4.4.	Potpota EU putem strukturnih fondova (prvenstveno ESF-a) pružena kao dio financijskog okvira 2007.-2013.	41
4.5.	Učinkovitost ulaganja	42
5.	PROCJENA POSTOJEĆE POLITIKE	43
5.1.	Razviti interes učenika za učenje	44
5.2.	Povećati ulaganje poslodavaca u učenje	45
5.3.	Poboljšati jednakost pristupa za sve	45
5.4.	Pružiti obrazovanje koje je relevantno	46
5.5.	Pružiti obrazovanje visoke kvalitete	46
5.6.	Osigurati koherentnu politiku	46
6.	SNAGE I SLABOSTI SUSTAVA OBRAZOVANJA ODRASLIH	48
6.1.	Glavni trendovi u pogledu glavnih statističkih pokazatelja	48
6.2.	Pravni okvir koji uređuje obrazovanje odraslih, uključujući ciljeve politike	49
6.3.	Jakosti	49
6.4.	Slabosti	50
7.	POTREBNE SU DALJNJE REFORME POLITIKE I USMJERENJA	52
7.1.	U kojoj se mjeri trenutna politika dovoljno bavi tim izazovima	52
7.2.	Koje bi ključne dodatne buduće reforme politike i usmjerenja mogle biti potrebne (uključujući, ali ne ograničavajući se na financiranje) za rješavanje tih izazova ..	53
7.3.	Postoje li neki posebni problemi s provedbom politike i funkcioniranjem sustava obrazovanja odraslih.	53
8.	SAŽETAK	54
8.1.	Ažurirani sažetak statističkih rezultata u zemlji (sažeti pregled zemalja predan kao zaseban dokument);	54

8.2. Nadopunjeni sažetak ključnih izazova s kojima se suočava RH; (nedovoljne trenutne politike/reforme/financiranja).....	55
8.3. Potreban je nadopunjeni sažetak daljnjih reformi politike.....	55
9. BIBLIOGRAFIJA	57
PRILOZI	61
Prilog 1: Popis usvojenih pravnih akata, strategija, zakona	61
Prilog 2: Popis intervencija u politici	63

1.0 PREGLED PO DRŽAVAMA (STATISTIČKI ELEMENT UBACIO JE ECORYS IZ AŽURIRANIH TRENDOVA ZA CIJELU POPULACIJU)

1.1. Stopa zaposlenosti - cjelokupno stanovništvo

Tablica 1.1.: Evolucija stope zaposlenosti - nacionalni prosjek (2010.-2016.) u usporedbi s podacima EU

Geografsko područje	Godine									Ciljevi	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	EU 2020.	Nacionalno 2020.
Prosjek EU-28	:	67,9	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70	71	75 % zaposlenih u dobi od 20 do 64 godina	62,9
Država članica EU	:	60.	62,1	59,8	58,1	57,2	59,2	60,6	61,4		

Izvor: Stope zaposlenosti prema dobi i razini obrazovanja (%), Eurostatov kod lfsa_ergaed, posljednji put ažurirano 25. travnja 2017.

Pojašnjenje: Ova tablica uspoređuje prosječnu stopu zaposlenosti stanovništva (ISCED sve razine) u dobi od 20 do 64 godina u određenoj državi članici tijekom razdoblja od 2000. do 2016. godine s ciljevima i prosjekom EU, uključujući cilj EU 2020, nacionalne ciljeve za 2020. godinu i prosječnu stopu zaposlenosti u EU za 2016. godinu

-Usporedba s ciljem EU2020

Unatoč poboljšanju između 2015. i 2016. (60,5 % do 61,4 %), 2016. (tablica 1.1.), nezaposlenost ostaje znatno ispod cilja EU2020 (75 %). Štoviše, značajan pad stope aktivnosti objašnjava više od polovice ukupnog smanjenja stope nezaposlenosti¹. Razina nezaposlenosti i dalje ostaje visoka, a u kombinaciji s trajno niskom i opadajućom aktivnošću ukazuje na veliki neiskorišteni radni potencijal. Stanovništvo u radnoj dobi smanjuje se uslijed starenja i trendova iseljavanja. Podaci za 2015. godinu ukazuju na ubrzanje negativnih demografskih trendova zabilježenih u Hrvatskoj u posljednja dva desetljeća.²

-Usporedba s nacionalnim ciljem 2020.

Nacionalni je cilj za 2020. godinu stopa nezaposlenosti od 62,9 %, kao što je prikazano u tablici 1.1. Hrvatska je u 2016. godini imala samo 1,5 % (61,5 %) manje od ciljnog zahtjeva.

¹ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

² <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Mora se razumjeti da je to posljedica reformi tržišta rada, koje su povećale fleksibilnost tržišta rada. To je rezultiralo porastom privremenih ugovora. To je posebno slučaj kod mladih ljudi: za one u dobi od 15 do 29 godina, 47,1 % ugovora u 2015. godini bilo je privremeno, u usporedbi s prosjekom EU-a od 32,2 % za istu dobnu skupinu. Udio ugovora na određeno vrijeme u ukupnoj zaposlenosti porastao je s 15,6 % u 3. kvartalu 2013. na 24,2 % u 3. kvartalu 2016. prema nacionalnoj statistici³. Trend je vidljiv u svim sektorima gospodarstva, ali posebno u građevinarstvu, privatnim uslugama i turizmu, zbog visoke sezonalnosti tih djelatnosti. Izvješće po državama za 2016. pokazalo je da su ti trendovi potpomognuti i povećanim priljevima ljudi koji se zapošljavaju i većom vjerojatnosti privremenog zaposlenja za sve kategorije radnika. Uz to, čini se da se sve više koriste neki netipični ugovori koji su osmišljeni samo za određene okolnosti - profesionalni ugovori („ugovor o djelu“) i studentski ugovori (CELSI, 2016.) – blizu 65% svih redovitih studenata radi na takve ugovore.⁴ Pozitivno je to što nedavni podaci pokazuju da je sve veći udio radnika na određeno vrijeme (37,8 % u 2015. godini) prešao na zaposlenje za stalno.

-Usporedba nacionalnih podataka iz 2016. i prosjeka EU-28 za 2016. godinu

Stopa zaposlenosti za 2016. godinu iznosi 61,4 %, u usporedbi s prosjekom EU-28 od 71 % za ovu godinu. Ako usporedimo prosječne podatke za EU-28 za 2016. godinu i podatke za Hrvatsku u 2016. godini, Hrvatska i dalje ima 9,6 % niže rezultate od prosjeka EU (Hrvatska 61,4 %, EU 71 %). Vidimo da je Hrvatska postigla određeni napredak u zapošljivosti, ali to je daleko od cilja EU-a za 2020. godinu (75 %).

- Razvoj tijekom vremena

Kao što je navedeno u tablici 1.1. u razdoblju od 2005. do 2016. godine, možemo vidjeti da je Hrvatska stalno zaostajala za prosjekom EU-28. Međutim, iz dokumenta „Izvješće po državama za Hrvatsku 2017. godine, uključujući dubinski pregled prevencije i ispravljanja makroekonomskih neravnoteža“⁵ (str. 31), možemo vidjeti da je u 2016. stopa aktivnosti (dob 15-64) pala za 2,5 pps na 65,6 %, s posebno velikim padom među niskokvalificiranim osobama, posebno onima od 25 do 55 godina. Ograničena dostupnost atraktivnih prilika za posao možda je obeshrabrila sudjelovanje na tržištu rada i pridonijela povećanju odljeva uslijed migracija. Doista, udio „obeshrabrenih“ radnika (ljudi bez posla koji su dostupni za rad, ali ne traže posao) iznosio je 5 % ukupne populacije (15-74) u 2015. godini, što je više nego dvostruko u odnosu na prosjek EU-a i značajno se povećao od 2008. (3 %).

³ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

⁴ Mrnjavac, Ž. 2015. Poticati samozapošljavanje i stvaranje malih poslova. U: Davorko Vidović, ur. Zaposlimo Hrvatsku: Strateške smjernice za rast zaposlenosti. Zagreb: Hrvatska gospodarska komora. 83-95. (samo na hrvatskom jeziku)

⁵ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

1.2. Stopa sudjelovanja - cjelokupno stanovništvo

Tablica 1.2.: Evolucija stope sudjelovanja u obrazovanju i osposobljavanju - nacionalni prosjek (2010.-2016.) u usporedbi s podacima EU

	Godine									Ciljevi	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015.	2016.	⁶EU 2020	Naciona l 2020
Prosjek EU-28	:	9,6	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8	-	-
Država članica EU	:	2,1	3	3,1	3,3	3,1	2,8	3,1	3	15 % odraslih osoba u cjeloživ otnom učenju (LLL)	-

Izvor: Stopa sudjelovanja u obrazovanju i osposobljavanju prema spolu i dobi (%), Eurostatov kod trng_lfse_01, posljednji put ažurirano 25. travnja 2017.

Pojašnjenje: Ova tablica uspoređuje stopu sudjelovanja u cjeloživotnom učenju odraslih u dobi od 25 do 64 godina s podacima EU-a tijekom razdoblja 2000.-2016.

-Usporedba s ciljem EU2020

Hrvatska zaostaje u nadogradnji vještina i prekvalifikaciji radno sposobnog stanovništva. U 2016. godini samo je 3 % odraslih (25-64) prijavilo da je sudjelovalo u cjeloživotnom učenju, što je 0,1 % manje u odnosu na 2015. godinu (tablica 1.2.).

-Usporedba nacionalnih podataka iz 2016. i prosjeka EU-28 za 2016. godinu

Uopće ne postoje nacionalni podaci o sudjelovanju odraslih osoba u obrazovanju odraslih, stoga nije moguće uspoređivati nacionalne statistike i podatke iz EU. Jedini podaci koje možemo komentirati su oni iz statistike EU. Stopa sudjelovanja odraslih osoba u obrazovanju daleko je ispod prosjeka EU od 10,8 %. To je poseban razlog za zabrinutost s obzirom na općenito nisku razinu obrazovanja radno sposobnog stanovništva, a posebno s obzirom na to da je 50 % nezaposlenih dugotrajno nezaposlenih, koji imaju veći rizik da postanu neaktivni zbog svojih zastarjelih ili oslabljenih vještina.

- Razvoj tijekom vremena

Podaci od 2005. do 2016. pokazuju da prosjek za tih 8 godina iznosi 2,94 % odraslih koji su bili upisani u bilo koju vrstu obrazovanja i osposobljavanja. Nedostatak adekvatnih vladinih politika i proračuna za obrazovanje odraslih razlog je malog broja odraslih osoba koji se obrazuju. Vladin dokument navodi da je ciljni postotak upisa u obrazovanje odraslih do 2020.

godine 5 % (pet posto), a ne 15 % kao u EU-u⁷. Ovo je realna projekcija ako uzmemo u obzir gospodarski kontekst i potencijal Hrvatske.

1.3.Trendovi za odrasle osobe niskih kvalifikacija

1.3.1 Udio odraslih osoba niskih kvalifikacija

Tablica 1.3.: Udio odraslih osoba s niskim kvalifikacijama (ISCED 0-2) - nacionalni podaci (2010.-2016.) u odnosu na prosjek EU-28 2016. godine

Geografsko područje	Godine								
	2000.	2005.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Prosjek EU-28	:	30,6	27,3	26,6	25,8	24,8	24,1	23,5	23
Država članica EU	:	27,2	22,7	21,8	19,5	18,7	17,1	16,6	16,9

Izvor: Stanovništvo prema stupnju obrazovanja, spolu i dobi (%), Eurostat edat_lfse_03, posljednji put ažurirano 25. travnja 2017.

Objašnjenje: ova tablica uspoređuje postotak stanovništva s niskim kvalifikacijama (ISCED razine 0-2) u 2016. godini s prosjekom EU-28 za 2016. i razdoblje 2000.-2016.

-Usporedba s ciljem EU-28

Kao što je prikazano u tablici 1.3., udio odraslih osoba s niskim kvalifikacijama (ISCED 0-2) od 16,9 % nešto je viši nego u 2015. godini (16,6 %), ali je 6,1 % niži od prosjeka EU-28 (23 % u 2016.). Hrvatska još uvijek nema politiku kako uključiti niskokvalificirane radnike u obrazovanje.

- Razvoj tijekom vremena

Udio odraslih osoba s niskim kvalifikacijama iznosio je 27,2 % u 2005. godini, a kontinuirano se smanjivao do 16,6 % u 2015. godini. Razina je tada porasla na 16,9 % u 2016. godini.

Ako usporedimo statističke podatke od 2005. do 2016. godine, možemo primijetiti kontinuirani pad postotka upisa starijih niže kvalificiranih odraslih osoba u neku vrstu prekvalifikacije ili usavršavanja. To je zbog nedostatka odgovarajućeg sustavnog razvoja državne politike i proračuna. Nije vjerojatno da će nezaposlene odrasle osobe s niskim kvalifikacijama (ili, ako su zaposlene, koje imaju minimalnu plaću) biti u mogućnosti platiti za usavršavanje ili prekvalifikaciju. Neke programe izrađuje Hrvatski zavod za zapošljavanje, ali to nije dovoljno. Hrvatski zavod za zapošljavanje ima različite mjere obrazovanja, ali ne mogu obrazovati cijelu populaciju.

⁷ http://www.azoo.hr/images/AZOO/Cjelovit_sadrzaj_Strategije_obrazovanja_znanosti_i_tehnologije.pdf

1.3.2. Stopa zaposlenosti odraslih osoba niskih kvalifikacija

Tablica 1.4.: Stope zaposlenosti odraslih osoba s niskim kvalifikacijama (ISCED 0-2) - nacionalni podaci (2010.-2016.) u odnosu na prosjek EU-28 2016. godine

Geografsko područje	Godine								
	2000.	2005.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Prosjek EU-28	:	55,7	53,8	53,4	52,7	52	52,6	53,2	54,3
Država članica EU	:	45,2	46,7	43,5	41,2	39,3	38,8	40,5	39,2

Izvor: Stope zaposlenosti prema dobi i razini obrazovanja (%), Eurostatov kod lfsa_ergaed, posljednji put ažurirano 25. travnja 2017.

Pojašnjenje: Ova tablica uspoređuje stopu zaposlenosti odraslih osoba niskih kvalifikacija (ISCED razine 0-2) s prosjekom EU tijekom razdoblja 2010.-2016.

-Usporedba s ciljem EU-28

U tablici 1.4. prikazani su podaci o stopama zaposlenosti odraslih osoba niskih kvalifikacija. Hrvatski je prosjek 39,2 %, što je 15,1 % manje od prosjeka EU-28 (54,3 %). Manje je poslova za odrasle osobe s niskim kvalifikacijama. Sustav obrazovanja odraslih ne pomaže im u stjecanju novih vještina potrebnih za tržište rada. Obrazovanje odraslih osoba nije prioritet u Hrvatskoj.

- Razvoj tijekom vremena

U Hrvatskoj je stopa zaposlenosti niskokvalificiranih odraslih osoba 2005. iznosila 45,2 %, i iako je s vremenom donekle fluktuirala, imala je ukupan pad na razinu od 39,2 % do 2016. godine.

Razina iz 2016. niža je za 1,3 % u odnosu na 2015. godinu. Zbog gospodarske krize, Hrvatska je tijekom duljeg razdoblja izgubila puno poslova za odrasle osobe niskih kvalifikacija. U 2014. godini bilo je zaposleno 40,5 % niskokvalificiranih odraslih osoba, ali u sljedeće se dvije godine stopa zaposlenosti smanjila. Tržište rada treba sve više i više kvalificiranih odraslih osoba sa specifičnim znanjem. Nedavno istraživanje (CEDEFOP, 2016.) pokazuje da postoji i manjak u zanimanjima koja zahtijevaju više vještine (informatički stručnjaci, inženjeri strojarstva i srednjoškolski nastavnici matematike) uglavnom zbog nedostataka u obrazovnom sustavu.

1.3.3. Stopa sudjelovanja odraslih osoba niskih kvalifikacija

Tablica 1.5.: Stopa sudjelovanja odraslih osoba niskih kvalifikacija - usporedba prosjeka EU prema nacionalnom prosjeku

Geografsko područje	Godine								
	2000.	2005.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Prosjek EU-28	:	3,7	3,9	4	3,9	4,5	4,5	4,3	4,2
Država članica EU	:	:	:	:	:	:	:	:	0,3

Izvor: Stopa sudjelovanja u obrazovanju i osposobljavanju prema spolu i razini obrazovanja (%), Eurostatov kod trng_lfse_03, posljednji put ažurirano 25. travnja 2017.

Pojašnjenje: Ova tablica uspoređuje stopu sudjelovanja u cjeloživotnom učenju odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godina s niskim kvalifikacijskim razinama (ISCED razine 0-2) s podacima EU i tijekom razdoblja 2000.-2016.

-Usporedba s ciljem EU-28

Kao što je naznačeno u tablici 1.5., stopa sudjelovanja odraslih osoba s niskim kvalifikacijama upisanih u obrazovanje i osposobljavanje odraslih u 2016. godini iznosi samo 0,3 %. Ovo je prvi put tijekom duljeg razdoblja da imamo neke statističke podatke na nacionalnoj razini, ali u usporedbi s prosjekom EU-28 (4,2 %) vrlo su niski. To je zbog nedostatka sustavnih vladinih mjera za obrazovanje odraslih u programima prekvalifikacije ili za više kvalifikacije.

- Evolucija tijekom vremena (Zbog nedostatka prethodnih podataka ne možemo procijeniti pregled po državama tijekom razdoblja.)

2. KRATKI PREGLED SUSTAVA UČENJA ODRASLIH

Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj uključuje formalno i neformalno obrazovanje.

Od 2007. **formalno** obrazovanje odraslih regulirano je Zakonom o obrazovanju odraslih⁸, kao i drugim provedbenim propisima. Da bi se ustanova mogla baviti formalnim obrazovanjem odraslih, mora se dobiti pristanak Ministarstva znanosti i obrazovanja. Svaki ponuđeni obrazovni program mora dobiti pozitivnu ocjenu od Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, kao i od Ministarstva. Ustanove koje nude programe obrazovanja odraslih moraju voditi registar svih sudionika učenja (*Andragoški zajednički upisnik polaznika - AZUP*).⁹

Iako ustanove imaju obavezu čuvati statističke podatke, one to često ignoriraju, što rezultira time da Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje nema stvarnih podataka ili statistike o broju polaznika, programima obrazovanja odraslih koje su završili ili broju zaposlenih osoba u obrazovanju odraslih. Prema nepotpunim podacima dostupnim od Agencije, početkom 2016. bilo je oko 569¹⁰ registriranih ustanova za obrazovanje odraslih. Ukupan broj formalnih programa obrazovanja odraslih koje je registrirala Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih je 9 777. To predstavlja ukupan broj programa za koje su ustanove za obrazovanje odraslih dobile odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja, ali nema podataka o broju ustanova koje su te programe stvarno provodile u posljednje dvije godine.¹¹ Formalno obrazovanje odraslih ne financira se iz državnog proračuna. Sudionici obično sami plaćaju programe obrazovanja odraslih. Hrvatska nema sveučilišne tečajeve za osposobljavanje učitelja koji rade u obrazovanju odraslih.

Neformalno obrazovanje odraslih nije zakonski regulirano i provodi se kroz razne programe u kojima pojedinci mogu odabrati sudjelovanje. U Hrvatskoj ne postoje službeni podaci o broju i vrstama programa koji se nude. Također nema podataka o broju polaznika neformalnog obrazovanja. U Hrvatskoj mnoge različite organizacije mogu provoditi programe obrazovanja odraslih: nevladine organizacije, vjerske zajednice i privatne tvrtke. Neformalno obrazovanje odraslih na nacionalnoj razini također uključuje različite programe koje su odobrila pojedina ministarstva ili strukovne organizacije kako bi se dobila dozvola za obavljanje određenih vrsta posla. Postoji nekoliko primjera takvih programa. Hrvatska gospodarska komora organizira edukacije i ispite za agente za promet nekretninama. Ministarstvo gospodarstva provodi obrazovanje i ispite iz područja javne nabave u cilju dobivanja licence za javnu nabavu. Strukovne organizacije također organiziraju osposobljavanje za članove u područjima relevantnim za određene struke (Hrvatska komora inženjera građevinarstva, Hrvatska komora fizioterapeuta, Hrvatska liječnička komora, Hrvatska komora arhitekata itd.). Financiranje neformalnog obrazovanja obično ovisi o

⁸ <http://www.zakon.hr/z/384/Zakon-o-obrazovanju-odraslih>

⁹ <http://www.asoo.hr/default.aspx?id=868>

¹⁰ Podaci Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih na zahtjev autora

¹¹ Podaci Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih na zahtjev autora

zainteresiranom pojedincu. Važno je ponovno naglasiti da trenutno ne postoji statističko praćenje ovog oblika obrazovanja, niti kontrola kvalitete programa.

2.1. Glavne značajke i kratki sažetak povijesnog razvoja

Najnoviji podaci Eurostata vezani za sudjelovanje u formalnom obrazovanju i osposobljavanju predstavljeni su u donjoj tablici 2.1. Podaci nude raščlambu prema razini obrazovanja i pokazuju da stariji od 25 godina koji su uključeni u formalno učenje odraslih uglavnom sudjeluju na preddiplomskoj, diplomskoj i postdiplomskoj razini (ili njihovoj ekvivalentnoj razini). Podaci prikazani u tablici su zbroj za 2013. do 2015. godine.

Tablica 2.1 Broj polaznika formalnog obrazovanja i osposobljavanja prema stupnju obrazovanja i dobi (2013.-2015.)

	Dob 20-24	Dob 25+	Ukupno
Razina obrazovanja (tj. osnovno, strukovno, više)			
Osnovno	0	0	0
Niže srednje	0	0	0
Više srednje	318	340	658
Postsekundarno netercijarno obrazovanje		0	
Kratkotrajno tercijarno obrazovanje		19	
Preddiplomski studij ili ekvivalentna razina		53.331	
Diplomski studij ili ekvivalentna razina		58.365	
Doktorat ili ekvivalentna razina		9.481	

Izvor: Eurostat, tablica baze podataka Eurostata "Učenici i studenti upisani prema stupnju obrazovanja, spolu i dobi (educ_uoe_enra02)", pristupljeno 29.09.2017.

2.2. Glavni izvođači obrazovnih programa

2.2.1. Ključni izvođači¹²

Ministarstvo znanosti i obrazovanja važna je institucija na području obrazovanja odraslih u Hrvatskoj; osim što je jedina državna institucija koja se bavi obrazovanjem odraslih, ujedno je i ključno tijelo koje regulira sve sektore obrazovanja, uključujući formalno obrazovanje odraslih. Ustanove za obrazovanje odraslih koje izvide akreditirane obrazovne programe čine to na temelju smjernica koje je postavilo Ministarstvo, a učenik je krajnji korisnik.

¹² Izvor: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Croatia:Main_Providers

Vijeće za obrazovanje odraslih vladino je savjetodavno tijelo koje se sastoji od predstavnika ključnih dionika u obrazovanju odraslih, te olakšava suradnju i osigurava sinkronizirano formuliranje politike i strategije, što je rezultat konsenzusa među glavnim dionicima. Vijeće prati sustav obrazovanja odraslih i predlaže mjere za njegov razvoj, daje mišljenja o zakonodavnim i provedbenim propisima i predlaže mehanizme za financiranje iz javnih izvora. Sastoji se od predsjedatelja i dvanaest članova, koje imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra znanosti i obrazovanja. Kandidate za predsjednika i članove predlažu čelnici središnjih tijela državne uprave, ustanova za obrazovanje odraslih, strukovnih i poslovnih organizacija, sindikata i udruga poslodavaca.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih osnovana je zakonom u veljači 2010. godine spajanjem dviju agencija. To su bile Agencija za osposobljavanje i obrazovanje odraslih osnovana Uredbom Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine 59/06) u svibnju 2006. i Agencija za strukovno obrazovanje osnovana Uredbom Vlade Republike Hrvatske u siječnju 2005. godine.

Zadaci i uloga Agencije su:

- obavljanje analitičkih i razvojnih zadataka u području strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih,
- koordiniranje prijedloga stručnih tijela,
- obavljanje stručnog nadzora nad ustanovama strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih,
- pružanje usluga profesionalnog savjetovanja,
- profesionalno obrazovanje i osposobljavanje zaposlenika u području strukovnog obrazovanja (EAEA Izvješće po državama o obrazovanju odraslih u Hrvatskoj: Helsinki, 2011 9),
- inovacija, praćenje i evaluacija programa strukovnog obrazovanja,
- poticanje suradnje i sudjelovanja u provedbi strukovnog obrazovanja,
- programi i projekti,
- održavanje baze podataka i pružanje informacija tijelima državne uprave i resornog ministarstva o evidencijama i ostalim relevantnim podacima u vezi sa praćenjem stanja u strukovnom obrazovanju i obrazovanju odraslih i njegovom razvoju,
- priprema analiza upravljačkih procesa u strukovnom obrazovanju i obrazovanju odraslih,
- definiranje kriterija za uspostavljanje, provedbu i praćenje sustavnog financiranja obrazovanja odraslih vezano za programe, ulaganja i upravljanje materijalom.

2.2.2. Izvođači obrazovnog programa

Obrazovanje odraslih u Hrvatskoj izvode otvorena učilišta, osnovne škole (ustanove osnovnog i nižeg srednjeg obrazovanja s jedinstvenom strukturom), srednje škole (institucije srednjeg obrazovanja), visokoškolske ustanove, škole stranih jezika, ustanove koje pružaju smještaj i njegu osobama s posebnim potrebama te pedagoške i druge ustanove.

Ustanove za obrazovanje odraslih mogu osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne ili područne (regionalne) vlasti ili druga pravna i fizička osoba. Zakon o ustanovama regulira ustanove za obrazovanje odraslih. Ustanove za obrazovanje odraslih izvršavaju svoje zadatke samostalno, u međusobnoj suradnji, u suradnji s drugim obrazovnim institucijama i drugim pravnim osobama.

Ustanove za obrazovanje odraslih mogu obavljati svoje aktivnosti ako su registrirane za izvođenje obrazovanja odraslih i ako ispunjavaju uvjete vezano za njihove kapacitete, osoblje i materijalne uvjete definirane u programu, koji mora biti u skladu sa standardima i normativima za njegovu provedbu. Standarde, zahtjeve, metode i postupke za utvrđivanje udovoljava li ustanova zakonskim zahtjevima utvrđuje ministar.

2.3. Glavne vrste javno financiranih usluga¹³

2.3.1. Akreditacija za pružanje programa obrazovanja odraslih

Zakon o obrazovanju odraslih prate četiri pravilnika koji detaljnije definiraju područje obrazovanja odraslih:

- Pravilnik o standardima, normama, metodi i postupku osiguranja usklađenosti u ustanovama za obrazovanje odraslih,
- Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu čuvanja i pohrane andragoških dokumenata,
- Pravilnik o evidencijama o obrazovanju odraslih,
- Pravilnik o javnim ispravama u obrazovanju odraslih.

Sukladno Zakonu i pravilnicima, programe obrazovanja odraslih mogu izvoditi ustanove registrirane za izvođenje obrazovanja odraslih. Ustanove zainteresirane za izvođenje formalnih programa obrazovanja odraslih moraju dobiti akreditaciju za pružanje programa obrazovanja odraslih od Ministarstva znanosti i obrazovanja. Akreditacija za izvođenje programa obrazovanja odraslih izdaje se na zahtjev ustanove, nakon završetka upravnog postupka.

Uz prijavu, ustanova također mora dostaviti program za koji se traži akreditacija i dokaze koji pokazuju da su ispunjeni materijalni i kadrovski zahtjevi za izvođenje programa. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih daje stručno mišljenje o programu obrazovanja odraslih. Ustanova razvija program obrazovanja odraslih uzimajući u obzir dob, iskustvo, stečeno obrazovanje, znanje, vještine i sposobnosti polaznika.

2.3.2. Obavezni sadržaj programa obrazovanja odraslih uključuje sljedeće:

- naziv programa, naziv i razina složenosti zanimanja ili poslova prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja,
- kvalifikacija srednjeg obrazovanja ili srednjoškolsko strukovno obrazovanje ili znanje, vještine i sposobnosti stečene završetkom programa,

¹³ Izvor: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Croatia:Main_Types_of_Provision

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

- uvjeti za upis,
- nastavni plan i program (trajanje nastavnih sati po predmetu ili nastavnom sadržaju), okvirni program po predmetu ili nastavni sadržaj za programe stručnog usavršavanja i osposobljavanja,
- ukupno trajanje programa, načini ocjenjivanja.

Obavezni sadržaj programa obrazovanja odraslih za strane jezike uključuje nastavne sadržaje i broj nastavnih sati za svaki modul i njegovu razinu. Uključuje i načine osiguranja, načine ocjenjivanja znanja, uvjete za upis polaznika za svaki modul i razinu, razinu stručnosti iskazanu na završnom ispitu, sadržaje, osoblje, didaktičke i druge zahtjeve za izvođenje programa.

2.3.3. Poboljšavanje uspjeha u osnovnim vještinama

Osnovno obrazovanje odraslih provodi se prema **Kurikulumu osnovnog obrazovanja odraslih**, koji je donijelo Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Ovo je okvirni kurikulum - provedba kurikuluma trebala bi uključivati određivanje početne razine znanja kandidata i razvoj operativnog programa, uzimajući u obzir individualne potrebe kandidata i mogućnosti koje program nudi (MZOŠ, 2003).

2.3.4. Trajanje

Kurikulum za osnovno obrazovanje odraslih (Narodne novine 136/03) predviđa šest 18-tjednih obrazovnih razdoblja. U skladu s tim, ukupno trajanje osnovnog obrazovanja odraslih je tri školske godine. Prva i druga obrazovna razdoblja odgovaraju redovnoj nižoj osnovnoj obrazovnoj razini, koja obuhvaća razrede od prvog do četvrtog, a usmjereni su na kandidate koji nisu završili prva četiri razreda osnovnog obrazovanja. Ti pojmovi obuhvaćaju 180 nastavnih sati tijekom kojih se podučavaju i uče hrvatski jezik i matematika.

Cilj je ovih razdoblja podučavanje općeobrazovnih sadržaja kroz opismenjavanje kandidata. Obrazovna razdoblja od trećeg do šestog odgovaraju redovnoj nižoj srednjoškolskoj razini koja obuhvaća razrede od petog do osmog. Tijekom ovih razdoblja, općeobrazovni sadržaj strukturiran je u predmete.

Obavezni broj nastavnih sati je između 234 (u trećem obrazovnom razdoblju) i 354 (u šestom obrazovnom razdoblju), a obuhvaćeni predmeti su (ovisno o obrazovnom razdoblju): hrvatski jezik, matematika, likovno obrazovanje, glazbeno obrazovanje, strani jezik, biologija, kemija, fizika, povijest, zemljopis, osnovno građansko obrazovanje, tehničko obrazovanje s informatikom i tjelesna i zdravstvena kultura.

Tijekom petog i šestog obrazovnog razdoblja, polaznici biraju izborne predmete - razne programe osposobljavanja za jednostavne poslove (150 nastavnih sati), koji se mogu izvoditi istovremeno s jedinstvenim obrazovnim programom, pripremajući tako polaznike za prvo zanimanje.

2.3.5. Izvođači obrazovnih programa i upravna tijela

Operativne programe za obrazovanje odraslih razvijaju i usvajaju ustanove za obrazovanje odraslih, a MZOŠ ih odobrava na temelju stručnog mišljenja Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. U svrhu osiguranja kvalitete operativnih programa, Agencija (2012.) je izdala smjernice za ustanove za obrazovanje odraslih o planiranju i programiranju obrazovanja odraslih, s naglaskom na definiciji ishoda učenja koje su kandidati stekli i povezivanju ishoda sa sadržajima učenja u određenim temama i nastavnim jedinicama.

2.3.6. Fleksibilnost

Prema Nastavnom planu i programu za osnovno obrazovanje odraslih (Narodne novine 136/03), kandidati se upisuju u određeno obrazovno razdoblje na temelju broja prethodno završenih razreda, dok se operativni kurikulum prilagođava ovisno o osnovnom znanju kandidata, kako je procijenjeno na početnom ispitu. Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine 17/07) daje priliku odraslima da dokažu svoje znanje, vještine i sposobnosti neovisno o načinu na koji su stečeni polaganjem ispita koje organizira i provodi ustanova za obrazovanje odraslih zadužena za provedbu programa stjecanja tih znanja, vještina i sposobnosti.

2.3.7. Certifikacija

Certifikati stečeni u programima obrazovanja odraslih jednako su vrijedni kao svjedodžbe izdane nakon završetka ovih programa u redovnom sustavu, što znači da su prava koja polaznici stječu tim programima (mogućnost nastavka obrazovanja, zaposlenje) ista kao prava koja učenici stječu kroz program u redovnom obrazovnom sustavu.

2.3.8. Financiranje

Troškovi provedbe osnovnih programa obrazovanja odraslih i viših srednjoškolskih programa obrazovanja odraslih, za odrasle osobe koje su završile osnovno obrazovanje, podmiruju se iz državnog proračuna, sukladno odredbama Zakona o obrazovanju odraslih (Narodne novine 17/07). To znači da je završetak osnovnog obrazovanja i osposobljavanja za jednostavne poslove besplatan za polaznike.

2.3.9. Budući razvoj

Prijedlog novog modela osnovnog obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj naglašava razvoj ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje. Model se temelji na načelima fleksibilnosti i zadovoljavanju potreba odraslih polaznika i koncentriran je na ishode učenja i njihovu evaluaciju te primjenu stečenih znanja i vještina. Uzima u obzir prethodno stečeno znanje i vještine odraslih. Model je usmjeren na različite skupine polaznika, od najugroženijih do ekonomski aktivne populacije sa stečenim kvalifikacijama.

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Poseban fokus stavlja se na uključivanje odraslih skupina s niskim ili nedovoljnim stupnjem obrazovanja koje zbog ekonomske krize, nezaposlenosti, loših socijalnih ili životnih okolnosti nisu imale priliku razviti i ostvariti svoj potencijal kako bi aktivno doprinijele zajednici u kojoj žive i širem tržištu rada. Uz to, glavni je fokus modela osnovnog obrazovanja odraslih uključivanje elemenata ključnih kompetencija u druge oblike obrazovanja odraslih. Važno je reći da ovaj model označava pomak od postojećeg kurikulumu za osnovno obrazovanje odraslih, koji se temelji na predmetima (Narodne novine 136/03), otvarajući nove mogućnosti za završetak osnovnog obrazovanja.

Nacrt novog modela osnovnog obrazovanja odraslih izrađen je u okviru projekta „Implementacija Europske agende za obrazovanje odraslih“, koje je provodio Odjel za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Ministarstva znanosti i obrazovanja od 2012. godine do 2014. godine. Prijedlog je razvila radna skupina stručnjaka s različitim akreditacijama/pozadinama koji su zastupali razne organizacije (uključujući Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Agenciju za odgoj i obrazovanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Društvo za obrazovanje odraslih, MMV Savjetovanje za razvoj i Institut za društvena istraživanja - Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja). U procesu razvijanja novog modela za osnovno obrazovanje odraslih uzete su u obzir smjernice europskih i hrvatskih obrazovnih politika u području obrazovanja odraslih. Dodatno su procijenjeni dostupni podaci o obrazovanju stanovništva Republike Hrvatske i nalazi stručnjaka o razvojnim trendovima i glavnim izazovima s kojima se suočava sustav obrazovanja odraslih.

Cilj radne skupine bio je stvoriti jedinstvenu strukturu modela obrazovanja odraslih koji bi mogao pokrenuti reforme u obrazovanju odraslih, što bi rezultiralo ponudom relevantnijih programa, poboljšanom praksom izvođenja obrazovnih programa, povoljnijim ishodima učenja za sve polaznike i povećanim sudjelovanjem u obrazovanju odraslih. Novi model jednostrukog obrazovanja odraslih uzima u obzir najavljene kurikularne promjene u redovnom obrazovnom sustavu i promjene koje su već u tijeku uslijed primjene Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Prijedlog modela prvi je korak u reformi obrazovanja odraslih koji bi trebao biti popraćen aktivnostima vezanim za izradu dodatnih dokumenata, poboljšanje ustanova za obrazovanje odraslih i osposobljavanje andragošskog osoblja za provedbu novog modela.

2.3.10. Dobivanje priznate kvalifikacije tijekom odrasle dobi

Programi obrazovanja odraslih za stjecanje kvalifikacija izrađuju se u skladu s propisanim programima Ministarstva.

2.3.11. Uvjeti za upis

Završeno osnovno obrazovanje, posebni uvjeti za svaki program, na primjer: liječnička potvrda o zdravstvenoj sposobnosti (kontraindikacije). U programe prekvalifikacije mogu se upisati osobe koje su završile više srednje ili srednje strukovno obrazovanje kako bi stekle novo zanimanje/kvalifikaciju.

2.3.12. Trajanje programa i oblik nastave

Programi obrazovanja odraslih za stjecanje više srednje stručne spreme, više srednje strukovne spreme, niže strukovne stručne spreme ili programi prekvalifikacije provode se na temelju redovnog programa obrazovanja. Minimalni broj sati za svaki predmet ne može biti manji od 50% broja sati za teorijsku nastavu propisanu redovnim nastavnim planom i programom, bez obzira na način podučavanja.

Praktična nastava i poduke izvode se u određenom broju sati propisanih redovitim nastavnim planom i programom. Najčešće korišteni oblici nastave su satovi konzultacija-osobne poduke i dopisne konzultacije. Konzultacije-osobne poduke održavaju se u obliku grupnih i individualnih konzultacija.

Grupne konzultacije traju do 2/3 ukupnog broja sati definiranih u programu za svaki predmet; provode se s cijelom skupinom i obvezni su za sve polaznike. Preostala 1/3 ukupnog broja sati koristi se za individualne konzultacije, koje se provode u skladu s planiranim rasporedom i prema potrebama polaznika, u ustanovama, e-poštom itd. Satovi dopisnih konzultacija provode se u grupnim i individualnim konzultacijama pisanim putem. Minimalno je trajanje grupnih konzultacija 10 % od ukupnog broja sati planiranih za svaki predmet i propisanih redovnim nastavnim planom i programom.

Grupne konzultacije mogu se organizirati u različitim razdobljima. Tijekom uvodnog savjetovanja, polaznici dobivaju upute koje se odnose na: izvođenje programa, organizaciju nastave, sadržaj predmeta, raspored konzultacija, samostalno učenje i nastavna pisma koja se dodjeljuju polaznicima. Grupne konzultacije imaju ciklički raspored; polaznici donose domaću zadaću na konzultacije u nastavnim dopisima i daju im se povratne informacije o njihovim postignućima u određenom dijelu nastavnog sadržaja/programa. Grupne konzultacije, ovisno o planu nastavnika i potrebama polaznika, mogu obuhvaćati podučavanje i objašnjenje određenog dijela nastavnog sadržaja, koji uvijek treba prilagoditi specifičnim potrebama nastavne grupe. Pojedinačne dopisne konzultacije provode se koristeći posebne didaktičke izvore za samostalno učenje, na primjer, nastavnim dopisima u pisanom obliku, CD-ima ili internetskim stranicama koje bi ustanova trebala osigurati i prilagoditi prema razrađenoj metodologiji. Pojedinačne konzultacije provode se e-poštom, telefonom ili faksom, na forumima ili koristeći se drugim sredstvima komunikacije, u skladu s potrebama i mogućnostima polaznika.

Da bi Agencija dodijelila odobrenje, osim programa, Agenciji treba dostaviti i dva nastavna dopisa: jedno općeobrazovnog sadržaja i jedno strukovnoga sadržaja iz bilo kojeg predmeta.

2.3.13. Ispit

Postupak za ispite iz predmeta propisan je Pravilnikom o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih. Polaznici se za svaki ispit iz predmeta moraju prijaviti na propisanom obrascu (prijava ispita), koji svaka ustanova može izraditi samostalno, u skladu s propisanim elementima Pravilnika o

sadržaju. Obrazac i način čuvanja i pohrane andragoških dokumenata uključuje prostor na poleđini za zapisnik o tijeku ispita koji popunjava predmetni nastavnik.

Način završnog ispita u programima stručnog usavršavanja i osposobljavanja određen je programom i mora se provesti pred povjerenstvom od tri člana koje imenuje stručno tijelo ustanove. Polaznici se prijavljuju za završni ispit na prijavnici za završni ispit čiji je sadržaj propisan spomenutim pravilnikom. Izrada i obrana završnog rada i polaganje ispita državne mature za odrasle učenike provode se na način propisan redovnim sustavom obrazovanja (Pravilnik o izradbi i obrani završnog rada, Pravilnik o polaganju državne mature).

2.3.14. Završni ispit stečenih znanja i vještina

Na kraju programa stručnog usavršavanja i osposobljavanja, polaznici polažu završni ispit iz teorijskog dijela (usmeni i/ili pismeni) i praktični ispit. Oblik teorijskog ispita, vrste pitanja i sadržaj ispita određuju se na temelju specifičnosti programa, nastavnih sadržaja i planiranih kompetencija i ishoda učenja. Uz to, način praktičnog ispita treba odrediti na temelju specifičnog programa i poslova za koje su polaznici pohađali obuku ili tečaj profesionalnog usavršavanja. Na primjer, zadatak može biti: izvršiti određeni zadatak, izvršiti dio posla, provesti postupak, predstaviti ili demonstrirati nešto.

2.3.15. Olakšati prijelaz na tržište rada za nezaposlene ili one u opasnosti od nezaposlenosti (APTR)

Programe osposobljavanja i stručnog usavršavanja donosi ustanova za obrazovanje odraslih na temelju studija o obrazovnim potrebama ili potrebama tržišta rada, pomoću izmijenjene metodologije. Programi bi se trebali prilagoditi prema dobi, prethodnom obrazovanju, znanju, vještinama i sposobnostima polaznika i trebali bi osigurati stjecanje, nadopunjavanje i proširivanje znanja, vještina i sposobnosti za određeno zanimanje.

Programi osposobljavanja usmjereni su na stjecanje znanja i vještina potrebnih za obavljanje jednostavnijih poslova. **Programi profesionalnog razvoja** usmjereni su na širenje i poboljšanje stečenog stručnog znanja za polaznike koji su završili višu srednju školu, a povezani su sa zahtjevima tržišta rada i s ciljem stjecanja znanja iz novih tehnika i tehnologija i njihove primjene.

2.3.16. Uvjeti za upis

Uvjeti za upis polaznika u programe stručnog usavršavanja i osposobljavanja su sljedeći: razina prethodnog obrazovanja (osnovno, srednje ili visoko obrazovanje), dob i drugi zahtjevi određenog programa (prethodno radno iskustvo i/ili liječnička potvrda o zdravstvenoj sposobnosti za zanimanje za koje se polaznik priprema).

Osim toga, mogu se navesti specifični uvjeti koji bi mogli biti potrebni za određeni posao (npr. vozačka dozvola, računalne vještine). Određivanje uvjeta za upis u program stručnog

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

usavršavanja zahtijeva preciznu definiciju prethodnog obrazovanja učenika, koje mora biti u istom ili sličnom profesionalnom području.

2.3.17. Trajanje programa i oblici nastave

Programi osposobljavanja traju najmanje 120 sati. Programi stručnog usavršavanja imaju najmanje 150 sati za ponavljanje i usavršavanje stečenih znanja, vještina i stjecanja novih znanja u struci iste razine složenosti; ili 500 sati za radna mjesta iste složenosti (osim za programe računalnog obrazovanja), prema Pravilniku o standardima, i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih.

Za programe osposobljavanja preporučuje se veći broj praktične nastave i individualne poduke, jer su polaznici uglavnom osposobljeni za obavljanje jednostavnijih poslova. Maksimalno četiri sata dnevno određeno je za teoretsku nastavu, dok se osobna poduka i praktična nastava mogu podučavati povećani broj sati. Trajanje teorijske i praktične nastave koja se izvodi u ustanovi je 45 minuta, dok je trajanje praktične nastave koja se izvodi izvan ustanove 60 minuta. Izbor načina izvođenja programa ovisi o kadrovskim, tehnološkim, organizacijskim i drugim kapacitetima ustanova.

Prema postojećoj praksi, programi stručnog usavršavanja i osposobljavanja općenito se izvode na redovnim satovima i satovima konzultacija-osobne poduke, dok se dopisne konzultacije uglavnom koriste u programima za stjecanje viših srednjih stručnih kvalifikacija i prekvalifikaciju (ili stjecanje kvalifikacija). Ostali oblici nastave rjeđi su i često se koriste kao načini i metode za poboljšanje nastave, npr. uporaba IKT-a.

2.3.18. Certifikacija

Javne svjedodžbe sadrže sljedeće podatke: naziv i adresa ustanove za obrazovanje odraslih, klasifikacijska oznaka i datum izdavanja potvrde, matični broj polaznika (broj iz registra polaznika); ime, prezime i spol polaznika, osobni identifikacijski broj (OIB); datum, mjesto i država rođenja; državljanstvo, ime roditelja, naziv obrazovnog programa, ime, prezime, potpis nastavnika odgovornog za obrazovnu skupinu i ravnatelja ustanove za obrazovanje odraslih, oznaku za mjesto pečat ustanove za obrazovanje odraslih, klasifikacijski znak i datum akreditacije programa.

Uvjerenje o stručnom usavršavanju sadrži: podatke o stečenom obrazovanju i osnovu za upis u program stručnog usavršavanja, naziv programa stručnog usavršavanja, trajanje programa stručnog usavršavanja, nastavne sadržaje, datum završnog ispita iz nastavnih sadržaja. Potvrde o osposobljavanju sadrže i: podatke o stečenom obrazovanju i osnovu za upis u program osposobljavanja, naziv programa osposobljavanja, trajanje programa osposobljavanja, nastavne sadržaje, datum završnog ispita iz nastavnih sadržaja, naziv poslova za koje je polaznik osposobljen. Potvrda o stranom jeziku sadrži podatke o nazivu jezika i razini znanja, uključujući: „Nazivi razina: A1 (pripremna razina), A2 (osnovna razina), B1 (prijelazna razina), B2 (samostalna razina), C1 (napredna razina), C2 (vrhunska razina)“, tekst: "Ocjene za uspjeh: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2)."

2.3.19. Visoko obrazovanje za odrasle

Nije primjenjivo za Hrvatsku.

2.3.20. Kontinuirano strukovno obrazovanje (usmjereno na pojedince i/ili tvrtke i/ili zaposlenike javnog sektora)

Kontinuirano strukovno obrazovanje za odrasle obično se sastoji od programa za dobivanje licence („majstorski ispit“) za bavljenje određenim obrtničkim zanimanjem. Organizira ga Hrvatska obrtnička komora. Polaznici za ovu licencu moraju platiti naknadu. Licenca je osnovni uvjet da biste bili mentor učenicima srednjih strukovnih škola za naukovanje.

2.3.21. Liberalno (popularno) obrazovanje odraslih

Programi stranih jezika za odrasle koje izvode ustanove za obrazovanje odraslih moraju biti u skladu sa Zajedničkim europskim referentnim okvirom za jezike. Odredba za strani jezik podijeljena je u module za svaku razinu. Minimalno trajanje programa za jedan modul, uključujući ispite, je 70 nastavnih sati.

Program za svaku razinu nadovezuje se na prethodnu razinu, uzimajući u obzir načelo jednakog napredovanja. Obvezni sadržaj programa propisan je člankom 20. stavkom 3. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih.

Razina znanja jezika za polaznike koji imaju prethodno znanje stranog jezika provjerava se u ustanovi. Polaznici koji uče brzo mogu ubrzati program pomoću ranog prelaska na sljedeći modul na svakoj razini. Da bi prešli s jedne razine na drugu, polaznici moraju položiti ispit za razinu koju trenutno pohađaju i tako dokazati da su spremni prijeći na sljedeću razinu. Nakon položenog ispita, polaznici dobivaju potvrdu o položenoj razini, u skladu s Pravilnikom o javnim ispravama u obrazovanju odraslih.

Zaposleni polaznici mogu ostvariti pravo na najmanje sedam dana obrazovnog dopusta godišnje za sudjelovanje u programima koji su realizirani u skladu s ovim Zakonom. Pravo na obrazovni dopust utvrđuje se sporazumom između zaposlenika i poslodavca. Da bi dobio pravo na obrazovni dopust, zaposlenik mora poslodavcu predati zahtjev za upis u program i potvrdu o pohađanju i završetku programa. Potvrde o pohađanju i završetku programa ustanova za obrazovanje odraslih izdaju se besplatno.

Obrazovni dopust može biti plaćen ili neplaćen. Za vrijeme plaćenog obrazovnog dopusta zaposlenik prima punu plaću.

2.3.22. Drugo (ako postoji)

Neformalnije obrazovanje odraslih ili obrazovanje odraslih u područjima samorazvoja i slobodnih aktivnosti (poput slikanja, keramike, zdravlja, čitaonice, bridža itd.) također se općenito izvodi kroz kratke programe. Takva se vrsta neformalnog obrazovanja odraslih plaća.

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

„Sveučilište za treću životnu dob“ djeluje u Zagrebu (u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Zagreb) i nudi ovu vrstu programa obrazovanja odraslih.

3. POLITIKA O UČENJU ODRASLIH

3.1. Sažetak glavnih događaja/promjena od 2010. godine i ključnih trenutnih političkih prioriteta na polju obrazovanja odraslih i onih koji su posebno usmjereni na niskokvalificirane/nezaposlene osobe

3.1.1. Trenutna situacija

Trenutno je obrazovanje odraslih u Hrvatskoj prepoznato kao dio jedinstvenog obrazovnog sustava Republike Hrvatske (Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine, 17/07, članak 1). Donošenjem **Zakona o obrazovanju odraslih** 2007. stvoreni su preduvjeti za ponovnu institucionalizaciju te zakonsku i statutarnu regulativu obrazovnog sustava za odrasle. Zakonu je prethodila Strategija obrazovanja odraslih, koju je hrvatska Vlada usvojila 2004. godine.

Strategija obrazovanja odraslih (2004.) predstavlja važan korak naprijed u razvoju ovog sustava. Prvo, to znači značajnije javno priznavanje cjeloživotnog učenja. Drugo, službeno prepoznaje i pozicionira obrazovanje odraslih kao zaseban i punopravni element cjelokupnog obrazovnog sustava u Hrvatskoj. Posljedične zakonodavne mjere predviđene su usvajanjem **Zakona o obrazovanju odraslih** 2007. godine i godinu dana kasnije pripadajućih zakonskih propisa. Konačno, potreban institucionalni okvir osiguran je osnivanjem Agencije za obrazovanje odraslih 2006. te kasnijim spajanjem (2010. godine) Agencije za obrazovanje odraslih i Agencije za strukovno obrazovanje u Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i uspostavljanjem zasebnog javnog tijela pod nazivom Vijeće za obrazovanje odraslih (2007.), kao savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske.

Danas se sustav obrazovanja odraslih u Hrvatskoj temelji na načelima:

- cjeloživotnog učenja,
- racionalnog korištenja obrazovnih resursa,
- geografske blizine i pristupa obrazovanju za sve pod istim uvjetima, u skladu s njihovim mogućnostima,
- samostalnosti i slobode u odabiru načina, sadržaja, vrste, sredstava i metoda obrazovanja,
- poštivanja razlika i inkluzije,
- profesionalne i moralne odgovornosti andragoškog osoblja,
- jamstva kvalitete obrazovne ponude,
- poštivanja osobnosti i dostojanstva svih polaznika.

3.1.2. 2013.

Zakon o HKO (Narodne novine, 22/13) usvojen je u veljači 2013. godine kao rezultat intenzivne dijaloške i strukturne suradnje između svih glavnih dionika u obrazovnom i gospodarskom sektoru. Zakonom je pravno uspostavljen HKO, te je stavio generičke kvalifikacije na određene razine kvalifikacija. Također propisuje referencu HKO-a u odnosu na Europski kvalifikacijski okvir (EKO) i Kvalifikacijski okvir Europskog prostora visokog

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

obrazovanja (QF-EHEA) te na kraju propisuje institucionalni okvir za provedbu HKO. HKO važan je za obrazovanje odraslih.

3.1.3. 2014.

Najvažniji je događaj u stvaranju osnovne politike obrazovanja odraslih usvajanje Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije koja uključuje i obrazovanje odraslih kao dio cjeloživotnog učenja za 2014. godinu. Strategija pruža holistički pristup obrazovanju i usmjerena je na nekoliko glavnih ciljeva koji prožimaju strategiju: visokokvalitetno, učinkovito i relevantno obrazovanje dostupno svima, pod jednakim uvjetima.

3.1.4. 2015.

U 2015. godini nisu izrađeni nikakvi dokumenti o politici koji se odnose na obrazovanje odraslih.

3.1.5. 2016.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja stavilo je novi Zakon o obrazovanju odraslih na javno savjetovanje (kolovoz 2016.)¹⁴. Savjetovanje je još uvijek otvoreno. Stvarni Zakon o obrazovanju odraslih nije kompatibilan s promjenama u HKO i predloženim promjenama u strukovnom obrazovanju.

Dugoročni prioriteti:

- uspostaviti nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih, koji bi sadržavao informacije o programima, studentima, nastavnicima odraslih i financiranju akreditiranih programa; postojeći registar razvijen u projektu „Cards 2004. - Obrazovanje odraslih“ 2009. godine mora se poboljšati,
- razviti jedinstveni nacionalni sustav osiguranja kvalitete u sustavu obrazovanja odraslih,
- osigurati profesionalni razvoj i licenciranje nastavnika za odrasle.

Za provedbu ovih aktivnosti bit će potrebno osigurati približno 5 milijuna eura od ESF-a tijekom sljedećih pet godina, kako je navedeno u Strategiji za obrazovanje, znanost i tehnologiju. Ta su sredstva namijenjena samo poboljšanju sustava obrazovanja odraslih.

¹⁴ file:///F:/Finalna%20verzija/Nacrt_prijedloga_Zakona_o_obrazovanju_odraslih.pdf

3.2. Glavne nacionalne socioekonomske strategije (i naznačite odnose li se na učenje odraslih)

3.2.1. Operativni program u okviru „ulaganja za rast i radna mjesta“ 2014.-2020.¹⁵

U ovom vladinom dokumentu postoje tri cilja obrazovanja, uključujući obrazovanje odraslih.

Tablica 3.1 Vladini ciljevi za obrazovanje

Odabrani tematski cilj	Odabrani prioritet ulaganja Obrazloženje za odabir	Opravdanje za odabir
Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i stručno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.	Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti pristupa tercijarnom i visokom obrazovanju s ciljem povećanja razine sudjelovanja i postignuća, posebno za skupine u nepovoljnom položaju.	Strategija EU2020 utvrđuje glavne ciljeve za obrazovanje i razvoj cjeloživotnog učenja: najmanje 40% osoba u dobi 30-34 godina koji završavaju tercijarno ili ekvivalentno obrazovanje; udio osoba u dobi 30-34 godina sa završenim tercijarnim obrazovanjem u EN 26 EN Odabrani tematski cilj; Odabrani prioritet ulaganja; Opravdanje za odabir Hrvatske iznosio je 24,5 %, dok je u EU iznosio 35,5 %. Cilj Hrvatske za 2020. godinu je 35%. Glavni izazovi u obrazovanju su relevantnost tržišta rada i kvaliteta izvođenja u svim obrazovnim sektorima. Na tercijarnoj razini oko 60 % studenata studira društvene i humanističke znanosti, dok broj diplomiranih u tehničkim i medicinskim znanostima i dalje opada. Stope zaposlenosti nedavno

¹⁵Izvor: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Operativni%20program%20U%C4%8Dinkoviti%20ljudski%20potencijali%202014.-2020..pdf>

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

		<p>diplomiranih studenata znatno su niže nego u EU-28, a statistike pokazuju da je između 29 % i 54 % mladih radilo na poslu izvan njihovog područja studija. Iako je upis u tercijarno obrazovanje porastao, uspjeh se zaustavio od 2010. godine, a stope napuštanja studija izuzetno su visoke. Stanovništvo Hrvatske ima niže digitalne vještine od prosjeka EU-a (CSR).</p>
<p>Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i stručno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.</p>	<p>Poboljšanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnim i neformalnim okruženjima, nadogradnja znanja, vještina i kompetencija radne snage i promicanje fleksibilnih putova učenja, uključujući profesionalno usmjeravanje i provjeru stečenih kompetencija.</p>	<p>Poboljšanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnim i neformalnim okruženjima, nadogradnja znanja, vještina i kompetencija radne snage i promicanje fleksibilnih putova učenja, uključujući profesionalno usmjeravanje i provjeru stečenih kompetencija.</p>
<p>Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i stručno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.</p>	<p>Poboljšanje relevantnosti sustava obrazovanja i osposobljavanja na tržištu rada, olakšavanje prijelaza iz obrazovanja na posao i jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i njihove kvalitete, uključujući mehanizme za predviđanje vještina, prilagođavanje kurikuluma i uspostavljanje i razvoj sustava učenja temeljenog na radu, uključujući sustave dualnog učenja i programe naukovanja.</p>	<p>Glavni izazovi u obrazovanju su relevantnost tržišta rada i kvaliteta izvođenja u svim obrazovnim sektorima. Zastarjeli sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja prolazi kroz reformu u obliku novih školskih programa zasnovanih na sektorskim analizama vještina i sveobuhvatnim standardima zanimanja i kvalifikacija. Više od 95 % osoba u dobi od 20 do 24 godine završi oblik višeg srednjeg obrazovanja, a većina učenika strukovnog obrazovanja i</p>

		osposobljavanja nastavlja visoko obrazovanje. Međutim, prema AVETAE-u, manje se od polovice diplomanata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na kraju zaposli na poslu koji odgovara njihovom području učenja. Više od 70% studenata prve godine anketiranih 2011. godine planiralo je na kraju upisati diplomski studij. Ova razina postignuća i ambicija prikriva činjenicu da mladim ljudima možda nedostaju vještine ili motivacija za raniji ulazak na tržište rada. Nedostaje angažiranost poslodavaca, učenje temeljeno na radu i profesionalno usmjeravanje u srednjoškolskom i tercijarnom obrazovanju (DOP).
--	--	--

Sva tri cilja koja je vlada prepoznala povezani su i s obrazovanjem odraslih. Prema hrvatskom zakonu, svaka osoba starija od 15 godina koja nije u redovnoj školi dio je sustava obrazovanja odraslih. Još je jedan važan detalj da su brojna ministarstva ili drugi dionici poput **Hrvatskog zavoda za zapošljavanje** sposobni organizirati programe obrazovanja odraslih (usavršavanje, prekvalifikacija).

3.3. Podjela odgovornosti u vezi s učenjem odraslih

Sljedeća su tijela uključena u upravljanje sustavom obrazovanja odraslih u Hrvatskoj:

- Vlada Republike Hrvatske.
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja, koje je vladino tijelo odgovorno za cjelokupni obrazovni sustav, uključujući obrazovanje odraslih. Ovo je Ministarstvo također odgovorno za strateško usmjeravanje i razvoj, kao i za provedbu reformi u obrazovnom sektoru.
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, koja je javna ustanova osnovana u lipnju 2010. Zakonom o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Od 01. srpnja 2010. godine osnovana je Agencija za strukovno obrazovanje

i obrazovanje odraslih koja je spojila dvije agencije koje su zatvorene u lipnju 2010. - Agenciju za obrazovanje odraslih i Agenciju za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Ustanove za obrazovanje odraslih (javna otvorena sveučilišta, osnovne škole, srednje škole, visokoškolske ustanove, škole jezika, ustanove za smještaj i njegu osoba s posebnim potrebama, zatvori i druge ustanove) koje provode formalne programe obrazovanja odraslih razvrstane su u javne ustanove prema Zakonu o ustanovama (Narodne novine, 35/08). Ustanove koje realiziraju obrazovanje odraslih mogu osnivati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te druge pravne i fizičke osobe. Većina ustanova smještena je u najrazvijenijim područjima, posebno oko velikih gradova. Unatoč tome, postoji široka mreža ustanova na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

- Ustanove za obrazovanje odraslih pripremaju i izvode programe za obrazovanje odraslih. Uključuju javna otvorena sveučilišta, osnovne škole, srednje škole, institucije visokog obrazovanja, škole stranih jezika, ustanove za smještaj i njegu osoba s posebnim potrebama i pedagoške ustanove.

Ne postoji raspodjela odgovornosti u obrazovanju odraslih između nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlada. Ministarstvo znanosti i obrazovanja odgovorno je za obrazovni sustav u Hrvatskoj.

3.4. Strategija cjeloživotnog učenja¹⁶

Pod provedbom europske obrazovne politike i promicanjem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Hrvatskoj, naglasak je na nekvalificiranim i niskokvalificiranim radnicima. Ministarstvo znanosti i obrazovanja pokrenulo je 2012. godine projekte u okviru Implementacije **EU agende za obrazovanje odraslih**, koji su bili dio potprograma za cjeloživotno učenje Grundtvig od 2012. do 2014. godine. Nakon toga postali su dio programa Erasmus+ Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA) Europske komisije. Primarni je fokus projekata provedba i promocija Rezolucije Vijeća o obnovljenoj Europskoj agendi za obrazovanje odraslih (2011/C 372/01,) s posebnim naglaskom na okupljanje i umrežavanje dionika u sustavu obrazovanja odraslih na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Provedba **Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje** (2006/962/EC) promiče stjecanje ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje, s naglaskom na hrvatske radnike bez kvalifikacija i s niskim kvalifikacijama, što je osnova za njihov daljnji osobni i profesionalni razvoj. U okviru prethodnog dvogodišnjeg projekta Provedba Agende EU 2012.-2014., Ministarstvo je donijelo Preporuke za kvalitetan razvoj obrazovanja odraslih i sustava cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj, koje su uključivale Prijedlog modela kompetencija za osnovno obrazovanje odraslih. Strateškim planom Ministarstva znanosti i obrazovanja za razdoblje 2013.-2015. postavljen je prioritet povećane dostupnosti i sudjelovanja u programima obrazovanja odraslih u širenju politike

¹⁶ Izvor: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Croatia:Lifelong_Learning_Strategy

cjeloživotnog učenja i naglašava se nužnost usredotočenja na povećanje atraktivnosti obrazovanja odraslih i širenje mreže programa i institucija za obrazovanje odraslih.

U tom kontekstu, planira se kontinuirana podrška osnovnom obrazovanju i osposobljavanju odraslih u okviru projekta opismenjavanja, s ciljem olakšavanja uključivanja pojedinaca koji nisu završili osnovno obrazovanje u proces cjeloživotnog učenja.

U razdoblju 2012. - 2014., kao nastavak europske obrazovne politike i promicanja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj, usredotočujući se na niskokvalificirane radnike, Ministarstvo znanosti i obrazovanja provodilo je Obnovljenu europsku agendu za obrazovanje odraslih kroz projekt „Implementacija Europske agende za obrazovanje odraslih“. Ovo je dio potprograma za cjeloživotno učenje Grundtvig Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA). Održivost projekta osigurat će se reformom sustava obrazovanja odraslih prema novoj Strategiji obrazovanja odraslih Republike Hrvatske. Te se reforme temelje na Obnovljenoj europskoj agendi za obrazovanje odraslih, izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih i svih relevantnih podzakonskih akata, modela kompetencija za temeljne vještine i kurikulumu za osnovno obrazovanje odraslih.

3.5. Okvir politika za obrazovanje odraslih (regulatorni i provedbeni akti) (za daljnje informacije vidjeti [Eurypedia](#))

Do 2004. godine, kada je usvojena nacionalna Strategija obrazovanja odraslih, razvoj i izvedba obrazovanja odraslih u Hrvatskoj bili su usmjereni na osnovnu i srednju razinu. Spomenuta nacionalna strategija sustavno je i sveobuhvatno razradila pitanje daljnjeg razvoja sustava obrazovanja odraslih u Hrvatskoj, te navela važnost zakonske regulative, pružanja financijske potpore, promicanja neformalnog i neslužbenog učenja te važnost obrazovanja odraslih na svim obrazovnim razinama, uključujući i terciarno obrazovanje.

2007. godine usvojen je Zakon o obrazovanju odraslih, koji prvi put jasno naglašava da obrazovanje odraslih treba biti sastavni dio hrvatskog obrazovnog sustava. Ovaj je zakon ujedno i prvi službeni dokument koji uvodi i razlikuje koncepte formalnog, neformalnog i neslužbenog učenja.

2013. godine donesen je Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru, opći okvirni zakon, koji je postavio temelje za priznavanje ishoda učenja koje pojedinac stječe raznim programima osposobljavanja kao dio svoje formalne kvalifikacije. Ovo je opći okvirni zakon koji se koristio pri izradi Strategije za obrazovanje, znanost i tehnologiju. Ishodi obrazovanja temelje se na kompetencijama, što prije nije bio slučaj u obrazovnom sustavu.

Najvažnija nedavna aktivnost na polju obrazovanja odraslih u Hrvatskoj provedba je nove Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)¹⁷. Ovo je prva sveobuhvatna strategija

¹⁷http://www.azoo.hr/images/AZOO/Cjelovit_sadrzaj_Strategije_obrazovanja_znanosti_i_tehnologije.pdf

obrazovanja u Republici Hrvatskoj, koja se temelji na pristupu cjeloživotnom učenju, u kojem je obrazovanje odraslih uključeno kao važan element. Ova strategija zamjenjuje bivšu Nacionalnu strategiju obrazovanja odraslih (2007.)¹⁸.

Za izradu Strategije za obrazovanje, znanost i tehnologiju od velike su važnosti bili podaci posljednjeg Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova (2011.) i Stanovništva prema obrazovnim obilježjima. Podaci popisa bili su vrlo važni za razvoj novih politika, jer je hrvatska vlast uspjela stvoriti opći konsenzus o ukupnim obrazovnim uspjesima cijele populacije. Prije Popisa 2011. koristili su se podaci iz 2001. godine. Nakon Popisa 2011. slika se potpuno promijenila (npr. 2001. godine 18,62 % stanovništva u Hrvatskoj nije imalo osnovno obrazovanje, dok je u 2011. to slučaj za samo 9,53 % stanovništva).

Najvažniji izazov za hrvatsko obrazovanje odraslih bit će provedba Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Da bi se suočili s tim izazovom, mora doći do promjene zakona kako bi se ciljevi uključeni u Strategiju mogli realizirati. Ti ciljevi su sljedeći:

- osiguravanje preduvjeta za sve veće uključivanje odraslih u cjeloživotno učenje i obrazovanje,
- poboljšanje i proširivanje učenja, obrazovanja, osposobljavanja i stjecanja kvalifikacija za rad,
- učinkovitija javna uprava,
- poboljšanje organizacije, financiranja i procesa upravljanja obrazovanjem odraslih.

Svaki od ovih ciljeva treba postići mjerama navedenima u dokumentu Strategije. Prema Strategiji, 5 % odrasle populacije trebalo bi biti uključeno u obrazovanje odraslih do 2020. godine. Uključenost odraslih u obrazovanje trenutno je oko 2,4 %.

3.5.1 Zakonodavni okvir

Pravni okvir sustava obrazovanja odraslih u Hrvatskoj uspostavljen je sljedećim aktima:

- Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (Narodne novine 22/13),
- Zakon o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (Narodne novine 24/10),
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11 i 16/12),
- Zakon o strukovnom obrazovanju (Narodne novine 30/09),
- Zakon o prosvjetnoj inspekciji (Narodne novine 50/95),
- Zakon o stručno-pedagoškom nadzoru (Narodne novine 73/97),
- Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine 17/07),
- Strategija obrazovanja odraslih, Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2004.), Zagreb,

¹⁸ [file:///C:/Users/POU/Downloads/A%20Strategy%20for%20Adult%20Education%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/POU/Downloads/A%20Strategy%20for%20Adult%20Education%20(1).pdf)

- „Smjernice za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije“ (Odbor Ministarstva znanosti i obrazovanja u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, travanj 2012.),
- Strategija razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja Republike Hrvatske 2008.-2013.,
- Pravilnik o javnim ispravama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 129/08),
- Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih (Narodne novine 129/28),
- Pravilnik o sadržaju, obliku te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije (Narodne novine 129/08),
- Pravilnik o evidencijama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 129/08),
- Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika o javnim ispravama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 52/10),
- Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih (Narodne novine 52/10),

3.5.2. Provedbeni akti/programi

Provedbeni akti su u poglavlju 3.5.1. Provedbeni akt je također Operativni program u okviru „Ulaganja za rast i radna mjesta“ 2014.-2020. (Operativni program učinkovitih ljudskih potencijala 2014.-2020.).

3.6. Kvantitativni ciljevi

Vladin dokument Operativni program u okviru cilja „Ulaganje za rast i radna mjesta“ (ESF - Operativni program za učinkovite ljudske potencijale 2014.-2020.) ocrtavaju se ciljevi na nacionalnoj razini u Hrvatskoj povezani s učenjem odraslih. Drugi je dokument koji se odnosi na obrazovanje odraslih mladih „Plan provedbe jamstva za mlade 2017.-2018.“.

Tablica 3.2 Ciljevi povezani s obrazovanjem odraslih u širim ekonomskim politikama / LL strategijama / okviru ili provedbenim aktima

Opće informacije		Napredak prema cilju			
Cilj (ciljna brojka i datum do kada ga treba postići)	Datum usvajanja (npr. 31.03.2013.)	Planirana početna vrijednost (na datum usvajanja)	Trenutna vrijednost	Sažetak napretka u odnosu na cilj	Izvor informacija
Broj sudionika (odraslih učenika) koji	2014.	5.000			Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. 2014HR05M9OP001 - 1.3"1

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

su stekli kvalifikacije					
Broj odraslih sudionika kojima su dodijeljeni vaučeri za obrazovanje	2014.	10.000			Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. 2014HR05M9OP001 - 1.3 ¹
Sudionici s predtercijarnim obrazovanjem (ISCED 1 do 4)	2014.	17.000			Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. 2014HR05M9OP001 - 1.3 ¹
Plan provedbe Jamstva za mlade 2017.-2018.	2017.	11.820			http://www.gzm.hr/wp-content/uploads/2017/08/Usvojeni-PIGZM_2017-2018-web.pdf ¹⁹

3.7. Osiguranje kvalitete

Osiguranjem kvalitete upravlja i nadzire ga [Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih](#).

Prema autorovom stručnom mišljenju, Vladine izjave u vezi s namjerom jačanja sustava osiguranja kvalitete, osiguranje kvalitete ne ispunjava njegovu stvarnu provedbu. Također postoji nedostatak komunikacije između svih vlasti uključenih u obrazovanje odraslih. Izvođači obrazovnih programa suočavaju se s mnogim problemima u realizaciji obrazovanja odraslih i razvoju kurikuluma za provedbu programa. To je dobro poznati problem koji se često navodi u raspravama na seminarima, konferencijama itd.

Da zaključimo ovaj odjeljak, možemo istaknuti da tijekom 2015. i 2016. godine nisu izvršene promjene u zakonodavnim ili glavnim političkim dokumentima. Iznesen je prijedlog da se Zakon o obrazovanju odraslih smije mijenjati samo u skladu s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom.

3.8. Budući razvoj politike (predviđen ili je već u raspravi)

Buduće promjene u odnosu na obrazovanje odraslih nisu jasno navedene u službenim vladinim dokumentima.

¹⁹Vlada Republike Hrvatske (2017.): Plan implementacije garancije za mlade 2017. -2018. http://www.gzm.hr/wp-content/uploads/2017/08/Usvojeni-PIGZM_2017-2018-web.pdf

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Iz perspektive autora, čini se da nitko od vlasti ne prihvaća obrazovanje odraslih kao značajan dio obrazovnog sustava u Hrvatskoj. Nakon parlamentarnih izbora (2016.) formirat će se nova vlada, nakon čega će promjene (ako ih bude) u vezi s obrazovanjem odraslih postati jasne.

4. ULAGANJE U SUSTAVE ZA UČENJE ODRASLIH I NJIHOVA UČINKOVITOST

4.1. Ukupna ulaganja u učenje odraslih i promjene tijekom vremena

Hrvatska nema podataka o ukupnom ulaganju u obrazovanje odraslih tijekom vremena. Puno različitih ministarstava uključeno je u obrazovanje odraslih kroz projekte. Čest je slučaj da se dio projekata različitih ministarstava odnosi na obrazovanje odraslih (usavršavanje ili prekvalifikacija). Stoga nije lako prikupiti takve podatke. Baza podataka o financiranju učenja odraslih CEDEFOP u rasponu je od 2010. do 2013. godine. Hrvatska tada nije bila dio EU i nije navedena u toj bazi podataka. Hrvatska će uložiti približno 5 500 000 EUR u projekte u obrazovanju odraslih od 2016. do 2018. (ovaj iznos odnosi se na tekuće projekte, koji obično traju 3 godine).

Hrvatska je u projekte obrazovanja odraslih uložila približno 10 000 000 EUR iz različitih fondova EU (IPA, Gruntwig) otkad je dobila pravo na ta sredstva.

Treba spomenuti da Hrvatska kroz svoj državni proračun ulaže u plaće i druge troškove radne snage u sektoru obrazovanja odraslih (uključujući ljude koji rade u agencijama i ministarstvima za sustav obrazovanja odraslih).

4.2. Javna nacionalna ulaganja

Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje u Hrvatskoj navodi da 61 % sudionika plaća za svoje obrazovanje u odrasloj dobi, 18 % financiraju poslodavci, 9 % Hrvatski zavod za zapošljavanje, 4 % regionalne vlade i samo 2 % Ministarstvo znanosti i obrazovanja²⁰. Na nacionalnoj je razini, važno pitanje koliko treba uložiti u razvoj sustava obrazovanja odraslih kao dijela cjeloživotnog učenja i što se može financirati na razini svakog pojedinca (sudionika) u obrazovanju odraslih.²¹ Većina polaznika obrazovanja odraslih plaća vlastito obrazovanje (61 %), a samo 6 % financira se iz državnog proračuna. Nacionalno financiranje obrazovanja odraslih osigurava se za osnovno obrazovanje odraslih putem vaučera za polaznike ili putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za kratke programe osposobljavanja. U sljedećem tekstu bit će opisana upotreba EU fondova u obrazovanju odraslih. Nije moguće znati koliki se udio državnog proračuna koristi za obrazovanje odraslih u Hrvatskoj. Problem je u tome što postoji puno različitih vrsta obrazovanja koja nisu klasificirana kao dio obrazovanja odraslih. Puno obrazovnih programa provode različita ministarstva (Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje nije uključena u ove projekte; npr. Ministarstvo poljoprivrede ima projekt za osposobljavanje mladih poljoprivrednika - navedeno je u objavljenom članku.²² Moguće je da je ovo obrazovanje bilo dio druge mjere ESF-a). Vjerojatno je potrebno da Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje bude dio bilo kojeg obrazovnog projekta koji

²⁰https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/znamo_li_u_republici_hrvatskoj_koliko_odraslih_osoba_zaista_sudjeluje_u_obrazovanju_odraslih.pdf

²¹ Mišljenje autora prikupljeno iz različitih rasprava sa sudionicima obuke, suradnicima ili drugim kolegama

²²http://www.komora.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=357:edukacija-mladih-poljoprivrednika&catid=47:projekti-&Itemid=71

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

uključuje odrasle. Ako Agencija nije uključena, oni ne mogu biti odgovorni za osiguranje kvalitete, kao što je navedeno u vladinim dokumentima. S gledišta autora, glavni je problem taj što Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje nema pregled cjelokupnog financiranja obrazovanja odraslih u Hrvatskoj. Nažalost, nije bilo moguće pristupiti informacijama o sredstvima za obrazovanje odraslih koje je Hrvatska dobila od ESF-a.

Istraživanje iz proračuna Ministarstva znanosti i obrazovanja od 2013. do 2016. pokazuje da ne postoji proračun za obrazovanje odraslih. Ministarstvo financira Agenciju za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih (plaće i ostali troškovi). U proračunskoj liniji prijenosa za projekt cjeloživotnog učenja različitim izvođačima, ono što oni nude nije transparentno. Ti se transferi uglavnom obavljaju iz fondova EU. Iz mog iskustva u cjeloživotnom učenju u Hrvatskoj prisutni su projekti za redovne škole od osnovnog do tercijarnog obrazovanja.

Još jednom, mišljenje autora ovog izvješća je da se taj iznos novca mora potrošiti na izgradnju sustava osnovnog obrazovanja odraslih. Potrebno je izraditi nastavni plan i program za osnovno obrazovanje odraslih, kao i nastavne materijale. Sličan projekt proveden je u Srbiji (Druga šansa - Sistemski razvoj funkcionalnog osnovnog obrazovanja odraslih u Srbiji).

U proračunu Ministarstva znanosti i obrazovanja u okviru proračunske stavke Razvoj sustava obrazovanja odraslih je iznos od 4 570 976 HRK (oko. 613 300 €). Ova se proračunska linija ne odnosi na sufinanciranje projekata u obrazovanju odraslih. U proračunu nije jasno navedeno koji se projekt odnosi na obrazovanje odraslih, ali svi su projekti pod jednom ili više linija, ovisno o prirodi troškova. Treba uzeti u obzir da postoji mnogo projekata koje provodi nekoliko ministarstava. Moguće je da se samo dio cjelokupnog projekta (proračuna) odnosi na obrazovanje odraslih. U donjoj tablici navedeni su projekti u obrazovanju odraslih u Hrvatskoj.

Tablica 4.1 Razlaganje javnih nacionalnih ulaganja

Opće informacije		Napredak prema cilju				
Naslov izvora javnih ulaganja	Iznosi financiranja	Ciljni broj sudionika	Ciljna razina izvršenja	Ukupno	Godina početka financiranja	Reference document
Obrazovanje, osposobljavanje i prekvalifikacija nezaposlenih osoba	10 mil. EUR	5000			2015.	http://www.hzz.hr/default.aspx?id=28345

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Podrška socijalnoj uključenosti i zapošljavanju marginaliziranih skupina	13,5 mil. EUR	n.p.			2017.	http://www.strukturnifondovi.hr/natjecaji/1426
Podržati obrazovanje odraslih uključivanjem prioriteta obrazovnih programa usmjerenih na poboljšanje vještina i kompetencija učenika za povećanje zapošljivosti	4 mil. EUR	n.p.			2017.	http://www.esf.hr/natjecaji/obrazovanje/podrska-obrazovanju-odraslih-polaznika-ukljucivanjem-u-prioritetne-programe-obrazovanja-usmjerene-unapredenju-vjestina-i-kompetencija-polaznika-u-svrhu-povecanja-zaposljivosti/
Jamstva za mlade	91 mil. EUR	11.280			2017.	http://www.gzm.hr/wp-content/uploads/2017/08/Usvojeni-PIGZM_2017-2018-web.pdf ²³

4.3. Planirana potpora EU putem strukturnih fondova (prvenstveno ESF)

Prema podacima o financijskoj potpori državama članicama između 2014. i 2020. (dostupne u srpnju 2016. za Europsku komisiju iz Operativnih programa Europskog socijalnog fonda (ESF)), planirana financijska potpora Europske unije za prioritet ulaganja najizravnije usmjereno na obrazovanje odraslih, tj. prioritet ulaganja 10.3 - Poboljšanje pristupa cjeloživotnom učenju iznosi 160 milijuna EUR. U predstavljenom tekstu financijski podaci prikupljeni su iz različitih izvora. Teško je iznijeti točne podatke jer je u Hrvatskoj više tijela odgovorno za obrazovanje odraslih. Moguće je da se obrazovanje odraslih provodi pod različitim mjerama i nije proglašeno obrazovanjem odraslih (različita ministarstva, Hrvatski zavod za zapošljavanje). Čak ni Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje nema valjane informacije o financiranju obrazovanja odraslih iz EU fondova, ali njihovo je mišljenje

²³ Vlada Republike Hrvatske (2017.): Plan implementacije garancije za mlade 2017 -2018 http://www.gzm.hr/wp-content/uploads/2017/08/Usvojeni-PIGZM_2017-2018-web.pdf

da to nije točna brojka. Kad sumiraju sve projekte u obrazovanju, to je daleko od 160 milijuna eura planirane financijske potpore EU-a.

Podaci iz Operativnog programa učinkovitih ljudskih potencijala 2014.-2020. Navode da je predviđena svota za cjeloživotno učenje 450 milijuna eura. Ta je svota predviđena za cijeli obrazovni sustav, ali Hrvatska je najavila da će se za obrazovanje odraslih potrošiti 160 milijuna EUR.

Novi projekti iz 2016. godine:

1. Projekt „EPALE Nacionalna služba za podršku za Republiku Hrvatsku“. Projekt je trajao od 1. siječnja 2016. do 31. siječnja 2016. godine. Platforma EPAL razvijena je kako bi postala referentna točka za obrazovanje odraslih u Europi za sve profesionalce u tom području. Cilj ovog projekta bio je upoznati hrvatsku andragošku zajednicu s EPAL platformom. Drugi je cilj bio motivirati zajednicu da sudjeluje u stvaranju platforme i podršci Središnjim službama za podršku (CSS) u stvaranju kvalitetnih sadržaja na višjejezičnoj, dinamičnoj, interaktivnoj i inovativnoj platformi. Projekt je financiran iz programa Erasmus+.

Proračun ovog projekta iznosio je 119 084,64 EUR.

2. **Podrška obrazovanju odraslih polaznika uključivanjem u prioritetne programe obrazovanja, usmjerene unapređenju vještina i kompetencija polaznika u svrhu povećanja zapošljivosti "**

„Podrška obrazovanju odraslih polaznika uključivanjem u prioritetne programe obrazovanja, usmjerene unapređenju vještina i kompetencija polaznika u svrhu povećanja zapošljivosti“. Natječaj je bio otvoren do 31.05.2017.²⁴

Unutar prioritetnih sektorskih područja Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali (turizam i ugostiteljstvo, poljoprivreda, strojarstvo, elektrotehnika, informacijska tehnologija i zdravstvo) odabrani će programi podržati poboljšanje vještina odraslih učenika za sljedeće ciljne skupine:

- odrasli bez završenog osnovnog obrazovanja,
- odrasli s nižim razinama kvalifikacija, uključujući razinu 4.1 prema HKO,
- odrasli u dobi od 15 do 34 godine bez kvalifikacija (samo sa završenim osnovnim obrazovanjem),
- dugotrajno nezaposlene osobe starije od 34 godine s razinom kvalifikacije koja odgovara razini 1 - 4,2 prema HKO (Hrvatski kvalifikacijski okvir).

²⁴ <http://www.asoo.hr/defco/default.aspx?id=3676>

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Opći cilj:

- Povećavanje uključenosti odraslih u obrazovanje za zapošljavanje

Specifični cilj:

- Omogućiti stjecanje prve kvalifikacije i/ili stjecanje kvalifikacije više razine i prekvalifikacije kako bi se povećala razina znanja, vještina i kompetencija odraslih i njihova konkurentnost na tržištu rada.

Proračun ovog projekta je 4 000 000 EUR. Hrvatska mora sufinancirati 15 % ukupnog iznosa.

3. *Projekt "Promocija cjeloživotnog učenja"*²⁵ sufinanciran je od Europskog socijalnog fonda i Agencije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Projekt se financira u okviru Poziva za dostavu prijedloga Operativna tijela koja će se financirati kao izravna raspodjela sredstava u okviru Prioritetne osi 3 „Obrazovanje i cjeloživotno učenje“, Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020., u izdanju Ministarstva rada i mirovinskog sustava.

Projekt traje ukupno 36 mjeseci (tri godine).

Cilj je projekta podići svijest o važnosti cjeloživotnog učenja i povećati sudjelovanje/uključenost odraslih u procese cjeloživotnog učenja kako bi se potaknula konkurentnost odraslih na nacionalnoj i lokalnoj razini. Cjeloživotno učenje strateški je cilj Republike Hrvatske. Ovim će se projektom pokušati odgovoriti na probleme prepoznate u sustavu obrazovanja odraslih, poput nedovoljne i neadekvatne ponude kurikuluma i nedostatka financijskih poticaja za sve dionike, kao i na situacijske prepreke kao što su dob i razina obrazovanja.

Projekt će provesti niz aktivnosti poput promocije, informiranja i pružanja mogućnosti za obrazovanje i osposobljavanje odraslih. Posebna pažnja bit će usmjerena na identificirane ciljne skupine kao što su studenti, odrasli polaznici, nezaposlene osobe, osobe niže kvalifikacije, osobe koje nisu završile osnovno obrazovanje, pripadnici romske nacionalne manjine, imigranti i dugotrajno nezaposleni stariji od 45 godina. Isto tako, projekt će se također usredotočiti na aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta dionika uključenih u razvoj i provedbu sustava obrazovanja odraslih na nacionalnoj i lokalnoj razini (predtercijarne ustanove, ustanove za obrazovanje odraslih, ustanove visokog obrazovanja itd.)

Projekt je započeo u prosincu 2016. godine.

²⁵ <http://www.asoo.hr/default.aspx?id=1173>

Projekt ima 6 aktivnosti:

- osmišljavanje sveobuhvatne i kontinuirane promocije cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj,
- provođenje kampanje za promicanje cjeloživotnog učenja,
- organizacija Tjedna cjeloživotnog učenja,
- organizacija međunarodnog andragoškog simpozija,
- Organizacija i provedba obrazovanja zaposlenika Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih/Ministarstva znanosti i obrazovanja, Razvoj i provedba programa jačanja kompetencija andragoškog osoblja.

Proračun za ovaj projekt iznosi 11 506 396,61 HRK, (1 500 000 EUR), od čega 9 780 414,17 HRK (85 %) sufinancira iz Europskog socijalnog fonda, a 1 725 955,44 HRK (15 %) iz nacionalnih fondova.

4.4. Potpora EU putem strukturnih fondova (prvenstveno ESF-a) pružena kao dio financijskog okvira 2007.-2013.

Hrvatska nije bila članica EU do 2014., stoga nije mogla koristiti strukturne fondove (ESF) do 2014. godine. Sredstva iz EU u razdoblju prije ulaska Hrvatske u EU bila su IPA. Dostupni podaci za to razdoblje nalaze se u nastavku.

Koristeći EU fondove, Hrvatska je provela nekoliko projekata.

- *Regionalna mreža lokalnih obrazovnih institucija* (2011.), čija je ukupna vrijednost bila 4 096 471,27 EUR, a sufinanciranje od EU iznosilo je 3 407 682,34 EUR. Stopa ugovaranja za ovu shemu bespovratnih sredstava iznosila je 97,36%. Rezultati: Potpisano je 20 ugovora, 112 osoba obučeno je u različitim područjima provedbe projekata, ustanove za obrazovanje odraslih opremljene su za provedbu moderniziranih i/ili novih programa za obrazovanje odraslih, a cijena opreme iznosila je milijun EUR. Razvijeno je i implementirano 19 moderniziranih ili novih programa obrazovanja odraslih u ukupno 58 ustanova, u kojima je obrazovano približno 2 850 odraslih²⁶;
- *Regionalna mreža lokalnih obrazovnih institucija - faza II*²⁷ (Razvoj socijalnog fonda EU za ljudske resurse 2007-2013). Ukupna vrijednost projekta je 4 200 000 EUR, a sufinanciranje EU iznosi 3 686 655 EUR. Potpisano je 20 ugovora, a projekt se provodi u 43 institucije. Kako je projekt u tijeku, točni rezultati ostaju nepoznati;
- Bilo je nekoliko projekata koji se odnose na obrazovanje koja su provodila druga ministarstva (na primjer Ministarstvo poljoprivrede), ali obrazovanje odraslih nije im

²⁶ <http://www.ljudskipotencijali.hr/en/Odrzana-zavrsna-konferencija-projekta-Regionalna-mreza-lokalnih-obrazovnih-ustanova.htm>

²⁷ http://www.asoo.hr/UserDocsImages/DEFCO_web_ESF_2007_2013_Otvoreni_Ograniceeni_pozivi/Ja%C4%8Danje%20kapaciteta%20ustanova%20za%20obrazovanje%20odraslih%20%E2%80%93%20faza%20II_.pdf

bio primarni cilj, a Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje nije bila uključena u te projekte;

- Agencija za mobilnost odgovorna je za manji projekt u okviru bivših programa Grundtvig i Erasmus. Prema podacima na njihovoj internetskoj stranici, u 2013. godini financirano je 88 aktivnosti s 522 448 EUR (indeks uspješnosti 97,09 %)²⁸. Program Erasmus započeo je 2014. godine. Za obrazovanje odraslih financirali su strateško partnerstvo u iznosu od 420 384 EUR, a obrazovne aktivnosti pojedinaca sa 139 812 EUR (100 % uspješno).²⁹ U 2015. godini financirali su strateška partnerstva s ukupno 455 527 EUR (100 % uspjeha), a obrazovne aktivnosti pojedinaca s 91 861 EUR (97 % uspjeha). Stopa uspješnosti omjer je između planiranih i realiziranih aktivnosti i proračuna.³⁰

Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih trebala bi biti aktivnija u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja u predlaganju projekata koji se odnose na obrazovanje odraslih utvrđivanjem prioriteta u skladu s potrebama tržišta rada.

4.5. Učinkovitost ulaganja

Hrvatska nema dovoljna financijska sredstva za obrazovanje odraslih dodijeljena u državnom proračunu. Obrazovanje odraslih uglavnom se financira kroz projekte financirane iz ESF-a (prethodno IPA), a sufinancira se iz hrvatskog proračuna u udjelu od 15 % od ukupnog iznosa. Projekti se obično dobro provode, a financijski udio iz EU fonda dobro se troši.

Hrvatska nije uložila veći napor u izdvajanje dodatnih sredstava za obrazovanje odraslih iz ESF-a i državnog proračuna. Za Hrvatsku formuliranje i osmišljavanje novih prijedloga projekata u obrazovanju odraslih koji bi se mogli sufinancirati iz ESF-a radi postizanja ciljeva prema EU 2020. i nacionalnih ciljeva predstavljaju velik izazov. Kao što je navedeno u dokumentu ESF-a „Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. 2014HR05M9OP001 - 1.3“ 1, izdvajanje iz ESF-a iznosi 160 milijuna EUR za obrazovanje odraslih.

Hrvatska mora uložiti velike napore u pisanju projektnih prijedloga kako bi imala više ulaganja u obrazovanje odraslih.

²⁸ mobilnost.hr/cms_files/2015/11/1448380753_izvjesce-ampeu-2014.docx

²⁹ mobilnost.hr/cms_files/2015/11/1448380753_izvjesce-ampeu-2014.docx

³⁰ http://mobilnost.hr/cms_files/2016/04/1461059407_2-izvjesce-ampeu-2015-v4.pdf

5. PROCJENA POSTOJEĆE POLITIKE

Ovaj se odjeljak bavi ključnim pitanjem: „U kojoj je mjeri sadašnja struktura obrazovanja odraslih u vašoj zemlji dovoljna da zadovolji potrebe povezane s obrazovanjem odraslih? Koji su nedostaci ili slabosti?“ Pritom odgovor pokriva šest ključnih područja procjene kako je navedeno u nastavku:

Ova procjena trenutne politike obrazovanja odraslih temelji se na izvješću posebne skupine čiji je posao bio nadgledanje napretka obrazovanja odraslih.³¹ Skupina za praćenje provedbe dijela Strategije koji se odnosi na obrazovanje čine stručnjaci iz institucija uključenih u formalno obrazovanje odraslih: strukovnih škola, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Hrvatskog Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva znanosti i obrazovanja, sveučilišta, Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske udruge poslodavaca. Analizirali su dostupne službene dokumente i izvješća vlasti odgovornih za ispunjenje mjera i izradili izvješće.

U izvješću stručne skupine za praćenje i planiranje provedbe strategije obrazovanja odraslih iz 2016. godine³² navodi se sljedeće:

- Najveći napredak postignut je u vezi s *Ciljem 1*: Osiguravanje uvjeta za veće sudjelovanje odraslih u cjeloživotnom učenju i obrazovanju. U provedbi 13 od planiranih 18 mjera, o kojima je prvenstveno izvijestila Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, bili su uključeni Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava i pojedina ministarstva. Te su se mjere uglavnom provodile kroz projektne aktivnosti. Sve aktivnosti na ovim mjerama postignute su kroz projekte, a ne kontinuiranim radom;
- Za primjenu *Cilja 2: Poboljšanje i proširivanje učenja, obrazovanja, osposobljavanja i profesionalnog razvoja kroz rad*: razvijene su dvije mjere. Ona koja se trenutno provodi bavi se razradom posebnih programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih za mala i srednja poduzeća, kao i za postojeće i potencijalne poduzetnike;
- Vezano za *Cilj 3: Uspostava sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih*: Povjerenstvo za provedbu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije ima informacije o početku jedne od osam planiranih mjera (poboljšanje kriterija i provedba savjetovanja obrazovnih ustanova u postupku akreditacije i ponovne akreditacije programa obrazovanja odraslih) koja se odvija u okviru redovnih aktivnosti Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje;
- Za postizanje *Cilja 4: Poboljšanje organizacije, financiranja i procesa upravljanja obrazovanjem odraslih*: jednu od šest planiranih mjera provelo je Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala. Mjera definira korake i postupke koordinacije državnih i 11 nedržavnih dionika u usklađivanju i razvoju sustava obrazovanja odraslih.

³¹http://novebojeznania.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20za%20web/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20SOZT_do%2031.3.2016..pdf

³²http://novebojeznania.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20za%20web/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20SOZT_do%2031.3.2016..pdf

Kašnjenje u realizaciji Ciljeva 3 i 4 ima tri različita uzroka:

- Nedostatak podataka Ministarstva znanosti i obrazovanja koje je odgovorno za provedbu 11 aktivnosti, od kojih se 7 odnosi na Cilj 3 (kojem se dodaje Aktivnost 4, koja kao nositelje četiriju mjera navodi „mjerodavna ministarstva“). Bez nedvosmislene definicije nositelja (u izvješću postoje problemi s definiranjem nositelja projekta) i bez snažnog i konstruktivnog sudjelovanja dionika sa zakonskim mandatom, regulatornim i koordinacijskim aktivnostima u području obrazovanja odraslih, provedba Strategije za odrasle obrazovanje nije izvediva;
- Nedostatak propisa u području obrazovanja odraslih, točnije, prilagodbe Zakona o obrazovanju odraslih i povezanih propisa kao preduvjeta za mnoge aktivnosti, posebno u svrhu postizanja ciljeva 3 i 4. Ni Odbor za provedbu Strategije za obrazovanje, znanost i tehnologiju, niti stručna radna skupina zadužena za praćenje i planiranje provedbe strategija obrazovanja odraslih nisu informirani niti uključeni u izradu Zakona o obrazovanju odraslih;
- S obzirom da je javno financiranje obrazovanja odraslih ograničeno, u ovom segmentu Strategije utvrđen je određeni broj mjera i aktivnosti u vezi s financiranjem provedbe Strategije. To se planira u okviru treće prioritetne osi OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., koja je usmjerena na poboljšanje kvalitete obrazovnog sustava za odrasle i opću potporu poboljšanju njihovih vještina i kompetencija.

Međutim, postoji prepreka. Projekt ne može započeti dok se ne ispune ex-ante uvjeti povezani sa Strategijom strukovnog obrazovanja. Drugi rizik proizlazi iz potrebe za pravodobnim i detaljnim programiranjem, planiranjem i pripremom sažetaka operacija („portfelj projekata“), u skladu s prijedlozima Stručne radne skupine. Aktivnosti čija je provedba planirana za 2016. godinu trebale su dovršiti sažetke do kraja prvog kvartala 2016. godine, ali Komisija nije bila upoznata s tim. Bez snažnog sudjelovanja i koordinacije tijela odgovornih za provedbu određenih mjera kao korisničkih institucija, Strategija se neće učinkovito provesti u ovom aspektu.

Sljedeći pododjeljci procjenjuju postojeću politiku kroz prizmu šest ključnih faktora uspjeha za učinkovitu politiku obrazovanja odraslih koji su identificirani u nedavnoj studiji.³³

5.1. Razviti interes učenika za učenje

Tjedan cjeloživotnog učenja nacionalna je obrazovna kampanja koja se izravno obraća građanima. Potiče ostvarivanje pojma promicanja učenja i obrazovanja i razvija kulturu učenja. Tjedan cjeloživotnog učenja organizira Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, a održava se od 2007. godine u cijeloj Hrvatskoj.

³³ Ključni faktori uspjeha koji ukazuju na jakost dokaza (dostupno na svim jezicima): <https://epale.ec.europa.eu/en/policy-tool/key-success-factors>; Studija „Dubinska analiza politika učenja odraslih i njihova učinkovitost u Europi“: <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/final-report-20150817-en.pdf>

Agencija je ustanovila nagradu poznatu pod nazivom „Maslačak znanja“. Glavni je cilj nagrade nadahnuti i motivirati sve građane Republike Hrvatske da se uključe u neki oblik učenja i obrazovanja ističući i promičući primjere iz stvarnog života odraslih polaznika uključenih u različite programe i vrste učenja. Nagrada se sastoji od male skulpture, certifikata i vaučera za obrazovni program po izboru dobitnika nagrade. Kandidat može biti svaka osoba koja je državljanin Republike Hrvatske koja je sudjelovala i koja je završila različite oblike obrazovanja (formalno, neformalno i neslužbeno) te koju je pokretala osobna motivacija u posljednjih pet godina, bez obzira na dob, spol, razinu prethodno stečenog obrazovanja, socijalni status ili bilo koje druge karakteristike.

Ovo je nacionalna promotivna aktivnost, ali potrebno je uključiti lokalne i regionalne vlasti u cijeli proces obrazovanja odraslih kako bi se postigli bolji rezultati. Lokalne i regionalne vlasti mogu (prema Zakonu o obrazovanju odraslih) doprinostiti trećinu troškova obrazovanja za sudionike, ali to ne čine.

5.2. Povećati ulaganje poslodavaca u učenje

Poslodavci su 2014. uveli veću potporu za osposobljavanje. Poslodavci sada mogu tražiti odbitak poreza do 60% općih troškova obrazovanja odraslih i 25% troškova posebnog osposobljavanja. Mala i srednja poduzeća mogu ostvariti porezne olakšice do 80% (Hrvatski sabor, 2014.).³⁴ Samo mali broj tvrtki ima pravo na ovu poreznu olakšicu, dijelom zbog nepoznavanja strukture i zbog složenosti povezanih administrativnih postupaka³⁵.

5.3. Poboljšati jednakost pristupa za sve

Regionalne su razlike u Hrvatskoj velike. Slijedom toga, pristup obrazovanju odraslih nije jednak za sve potencijalne sudionike. Regionalne i lokalne vlasti ne sudjeluju u obrazovanju odraslih. U nekim je područjima udio odraslih s niskim obrazovanjem veći, posebno u područjima gdje se nalazi romsko stanovništvo. Rano napuštaju redovni školski sustav i nisu skloni uključiti se u obrazovanje odraslih jer ne vide prednosti.³⁶ Stopa nezaposlenosti im je visoka, čak i u slučajevima kada imaju bolje obrazovanje. Neki posebni projekti za Rome provedeni su u Hrvatskoj (financirao ih je Fond za obrazovanje Roma iz Mađarske), ali to nije dovoljno. Prema hrvatskom Zakonu o obrazovanju odraslih, osobe koje sudjeluju u obrazovanju odraslih osobe su starije od 15 godina koje nisu završile redovno obrazovanje u školskom sustavu (prijevremeno napuštanje škole ili napuštanje školovanja).

³⁴ Hrvatski sabor (2014.), Odluka o proglašenju zakona o izmjenama i dopuni zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_14_288.html

³⁵ https://ec.europa.eu/education/tools/docs/2015/monitor2015-croatia_hr.pdf

³⁶ http://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2015/09/RECI_Croatia-report_CRO-final-WEB.pdf

5.4. Pružiti obrazovanje koje je relevantno

Hrvatsko društvo poslodavaca organiziralo je panel diskusije o obrazovanju i potrebama poslodavaca. Ova je rasprava bila usmjerena na strukovno obrazovanje. Tema rasprave održane 01. rujna 2016. bila je „Tržište rada i obrazovni sustav“³⁷. Iz kratkog izvješća jasno je da obrazovanje odraslih nije bilo tema ovog panela, ali neki su elementi identificirali problem da škole proizvode kvalifikacije koje nisu potrebne na tržištu rada. Tim ljudima treba osposobljavanje za drugi posao i tu počinje djelovati obrazovanje odraslih. Neke točke iz ove panel diskusije uključivale su³⁸:

- Veliki je jaz između potreba tržišta rada i školskog sustava u pripremi mladih za posao. Čest je slučaj da nakon završetka škole ljudima nedostaju kompetencije potrebne za rad i stoga im treba dodatna godina za učenje na poslu;
- Preko 60% nezaposlenih nema odgovarajuće obrazovanje i ne može biti uključeno u tržište rada. Tržište rada nema potrebe za tim vještinama niske razine. Školski sustav i poslodavci ne surađuju u analizi/tumačenju potreba tržišta rada. Nezaposlenima je često potrebna nova obuka za različite poslove, koja se može provoditi kroz programe obrazovanja odraslih;
- Nezaposlene osobe prijavljene na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje često se obrazuju, ali to je uglavnom politička mjera jer ti ljudi nakon napuštanja obrazovanja ne mogu pronaći posao. Nitko ih ne prati nakon obrazovanja, a u mnogim slučajevima ostaju nezaposleni.

5.5. Pružiti obrazovanje visoke kvalitete

Osiguranje kvalitete u obrazovanju odraslih još nije formalizirano. Temeljni je dokument za osiguranje kvalitete dokument koji se odnosi na strukovno obrazovanje i Hrvatski kvalifikacijski okvir.³⁹ Osiguranje kvalitete u obrazovanju odraslih još je u fazi rasprave. Različite modele osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih predstavili su stručnjaci iz različitih zemalja na Međunarodnom andragoškom simpoziju 2015. godine.

5.6. Osigurati koherentnu politiku

Sudionici u obrazovanju odraslih (agencije, ministarstva, izvođači obrazovnih programa, vlada na svim razinama) moraju koordinirati svoje aktivnosti kako bi se postigli ciljevi Strategije za obrazovanje, znanost i tehnologiju. Međutim, nedostatak sredstava i institucionalne potpore ne omogućuje izgradnju djelotvornog sustava obrazovanja odraslih. Najaktivnije organizacije na ovom polju su Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (njihova osnovna djelatnost), Ministarstvo rada i mirovinskog sustava i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Hrvatski zavod za zapošljavanje izvodi obrazovanje odraslih za nezaposlene osobe, ali mali

³⁷<http://www.hup.hr/01092016-okrugli-stol-hup-a-i-hanza-medije-trziste-rada-i-sustav-obrazovanja-i-nepovoljni-demografski-trendovi-radnicka-cesta-52-hup-zagreb-1000.aspx>

³⁸ <http://www.hup.hr/okrugli-stol-trziste-rada-i-sustav-obrazovanja-i-nepovoljni-demografski-trendovi.aspx>

³⁹ <http://www.zakon.hr/z/566/Zakon->

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

se broj njih zapravo obrazuje. Do 31. srpnja 2016. godine 769 nezaposlenih osoba školovalo se u raznim programima, a 735 osoba dobilo je potporu u daljnjem obrazovanju. To predstavlja mali broj (0,69 %) u odnosu na ukupan broj nezaposlenih (217 089) na isti datum⁴⁰.

Podaci iz Godišnjeg izvješća Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o osposobljavanju nezaposlenih osoba u Hrvatskoj prikazani su u tablici 6.1. Najveći broj ljudi uključenih u obuku bio je 2011. godine (4,37 %). 2011. bila je godina hrvatskih parlamentarnih izbora. Političke mjere spomenute su na panel diskusiji u organizaciji Hrvatskog društva poslodavaca. Između 2012. i 2015. godine omjer uključenih u osposobljavanje bio je vrlo malen (ispod 1 %) u odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba. Važan je podatak da svaki poslodavac u Hrvatskoj daje 1,7 % plaće svakog zaposlenika Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, kao poseban porez. Puno se mjera financira iz ovog proračuna, a samo se mali iznos koristi za osposobljavanje nezaposlenih za nova radna mjesta. Kada je riječ o potrebama tržišta rada za određenim kvalifikacijama, Hrvatski zavod za zapošljavanje mora surađivati s poslodavcima i lokalnim samoupravama.⁴¹

⁴⁰ http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_07_2016.pdf

⁴¹ Mišljenje autora

6. SNAGE I SLABOSTI SUSTAVA OBRAZOVANJA ODRASLIH

6.1. Glavni trendovi u pogledu glavnih statističkih pokazatelja

U pogledu napretka u odnosu na ciljeve strategije Europa 2020 i usporedbe udjela niskokvalificiranih odraslih (u usporedbi sa ukupnom stopom zaposlenosti), Hrvatska ima stopu zaposlenosti niskokvalificiranih od 39,8 % u usporedbi s prosječnom stopom EU od 52,6 %), a ukupna stopa zaposlenosti iznosi 60,5 % (prosječna stopa EU 70 %). Da bi se postigao cilj Europa 2020 od 75 %, mora se značajno uložiti u nova radna mjesta. Ako usporedimo tijekom godina, možemo reći da je Hrvatska bila bolja u 2010. godini kada je stopa zaposlenosti niskokvalificiranih iznosila 46,2 %, a ukupna stopa zaposlenosti 62,1 %.

Sudjelovanje u cjeloživotnom učenju za Hrvatsku iznosi 3,1 % (prosjeak EU 10,7 %). Za Hrvatsku će biti vrlo izazovno postići cilj EU 2020 od 15 % sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom učenju. Razine uspjeha za postotak odraslih osoba s niskim kvalifikacijama (ISCED razine 0-2) u Hrvatskoj smanjile su se između 2010. i 2015. godine i bile su ispod prosjeka EU u 2015. godini. U 2015. godini 16,7 % odraslih osoba imalo je niske kvalifikacije u Hrvatskoj, u usporedbi s prosjekom EU od 23,5 %.

Glavna slabost u Hrvatskoj nedostatak je statističkih podataka u ovom području. Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (Agencija) vodi evidenciju (na godišnjoj osnovi) o broju aktivnih ustanova za obrazovanje odraslih i broju odraslih upisanih u formalne programe obrazovanja odraslih. Međutim, unatoč tome što ustanove za obrazovanje odraslih imaju obvezu prijaviti ove podatke u bazi podataka, one to ne čine redovito. Stoga je broj upisanih polaznika nepotpun.

Agencija ne vodi evidenciju o sudjelovanju odraslih u neformalnom i neslužbenom obrazovanju odraslih. Sektor neformalnog obrazovanja odraslih pod okriljem je privatnih tvrtki, udruga itd. Oni nude razne mogućnosti za stjecanje dodatnih znanja i vještina. Kako trenutno ne postoji zakonska obveza vođenja evidencije o pohađanju, teško je sa sigurnošću procijeniti koliko odraslih sudjeluje u neformalnim i neslužbenim oblicima učenja.

Da bi se kontinuirano vodila evidencija o pohađanju odraslih različitih obrazovnih programa, potrebno je izgraditi sustav (metodologija i obveza izvođača) za evidentiranje podataka o programima, izvođačima i sudjelovanju odraslih na nacionalnoj razini. Ovi će podaci biti od velike pomoći u kreiranju politika u obrazovanju odraslih.

Hrvatska još uvijek zaostaje za prosjekom EU-a po svim pokazateljima obrazovanja odraslih.

6.2. Pravni okvir koji uređuje obrazovanje odraslih, uključujući ciljeve politike

6.3. Jakosti

Postoji velik broj registriranih ustanova za obrazovanje odraslih za formalno obrazovanje odraslih.⁴² Većina ustanova smještena je u najrazvijenijim područjima, oko gradova; unatoč tome, postoji šira mreža institucija koja pokriva/obuhvaća cijelo područje Republike Hrvatske. To omogućava pristup obrazovanju odraslim sudionicima iz cijele zemlje.

Raznovrsni obrazovni programi koji omogućavaju odraslima stjecanje različitih vrsta formalnog obrazovanja (obuhvaćaju od osnovnog obrazovanja povezanog s olakšavanjem pristupa tržištu rada do strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz 1-4 godine radi stjecanja dodatnih kvalifikacija) i neformalno obrazovanje, ovisno o individualnim potrebama odraslih. Programi za stjecanje svjedodžbe srednje škole ili profesionalne kvalifikacije/prekvalifikacije i niže profesionalne kvalifikacije provode se na temelju programa propisanih redovnim obrazovnim kurikulumom, ali se mogu prilagoditi potrebama polaznika. Bez obzira na nastavnu metodu, ukupan broj teorijske nastave iznosi do polovice količine propisane redovnim obrazovnim kurikulumom. Za programe obrazovanja i osposobljavanja postoji mogućnost prepoznavanja prethodno stečenih znanja i vještina u praktičnoj nastavi i na praktikumu.

Za programe obrazovanja i osposobljavanja postoji mogućnost prepoznavanja prethodno stečenih znanja i vještina u praktičnoj nastavi i na praktikumu.

Međutim, Hrvatska mora unijeti neke promjene u svoj pravni okvir, prvo prihvaćajući novi Zakon o obrazovanju odraslih, koji će biti u skladu s drugim zakonima, Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom, Zakonom o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i Strategijom za znanost, tehnologiju i obrazovanje.

6.3.1. Investicija u učenje

Ulaganje u obrazovanje odraslih nije dovoljno. Hrvatska mora pronaći način kako obrazovanje odraslih učiniti dostupnijim odraslim polaznicima. Obrazovanje odraslih mora biti integrirano kao 'stvarni' dio obrazovnog sustava u Hrvatskoj. Izvjesna su poboljšanja/povećanja u financiranju projekata u obrazovanju odraslih iz ESF-a, ali to je daleko od iznosa novca koji Hrvatska može dobiti iz fondova EU (160 000 000) do 2020. Hrvatskoj je potrebno više projekata za unapređenje sustava obrazovanja odraslih.

6.3.2. Procjena 6 područja političke intervencije:

- Poboljšati sklonost polaznika prema učenju - kao što je rečeno u prethodnim poglavljima iz vladinih dokumenata, Hrvatska mora uložiti više napora u poboljšanje

⁴² Prema Agenciji za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih, podaci dobiveni na zahtjev autora

obrazovnog sustava za odrasle uvođenjem nekih promjena u zakonski okvir i financiranje obrazovanja odraslih. Tijekom vremena izvršene su neke promjene, ali još uvijek nisu dovoljne za postizanje cilja EU 2020. na razini uspjeha odraslih uključenih u obrazovanje sa sadašnjih 3,1 % na 15 % kao cilj EU-a.

- Povećati ulaganje poslodavaca u učenje - u Hrvatskoj su napravljene neke promjene. Poslodavci sada mogu tražiti odbitak poreza do 60% općih troškova obrazovanja odraslih i 25% troškova posebnog osposobljavanja. Mala i srednja poduzeća mogu ostvariti porezne olakšice do 80% (Hrvatski sabor, 2014.)⁴³. Uključen je samo mali broj tvrtki, dijelom zbog nepoznavanja ove mogućnosti i zbog složenosti povezanih administrativnih postupaka.
- Poboljšati jednakost pristupa za sve - Regionalne su razlike u Hrvatskoj velike. Slijedom toga, pristup obrazovanju odraslih nije jednak za sve potencijalne sudionike. Regionalne i lokalne vlasti ne sudjeluju u obrazovanju odraslih. Obično ne postoji veza između lokalne uprave, izvođača obrazovnih programa i tržišta rada. Stoga je teško izgraditi obrazovanje odraslih kako bi se zadovoljile potrebe poslodavaca na lokalnoj razini. Potrebno je poboljšati komunikaciju između svih dionika u vezi s obrazovanjem odraslih.
- Pružiti učenje koje zadovoljava potrebe poslodavaca i učenika - postignut je određeni napredak u obrazovanju odraslih kako bi se zadovoljile potrebe poslodavaca. Ovu vrstu obrazovanja provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje. Ponekad je vrlo teško pridobiti odrasle za programe jer ih ne zanimaju poslovi (uglavnom obrtnička zanimanja). Nudi se puno obrazovnih programa koji često ne odgovaraju potrebama tržišta rada. Čak i redovne škole strukovnog obrazovanja imaju problem privući učenike u neke programe potrebne na tržištu rada (građevinarstvo, tepisi itd.).
- Pružiti visokokvalitetno obrazovanje odraslih - Osiguranje kvalitete u obrazovanju odraslih još je u fazi rasprave. Različite modele osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih predstavili su stručnjaci iz različitih zemalja na Međunarodnom andragoškom simpoziju 2015. godine.
- Koordinirati učinkovitu politiku cjeloživotnog učenja - trenutno obrazovanje odraslih nije prioritet u Hrvatskoj; izvršene su neke promjene (pravni okvir, strategija), ali zbog nedostatka financiranja obrazovanja odraslih vrlo je teško prenijeti mjere predviđene „na papiru“ na stvarne potrebe društva. Ovo je vrlo izazovno za Hrvatsku i bit će tijekom sljedećih nekoliko godina.

6.4. Slabosti

Hrvatska nema točne statističke podatke za formalno, neformalno i neslužbeno učenje u obrazovanju odraslih. Statističko praćenje tijekom dugog vremenskog razdoblja omogućuje stvaranje obrazovne politike u obrazovanju odraslih;

Osiguravanje kvalitete programa obrazovanja odraslih. Ne postoji institucija koja regulira i postavlja standarde kvalitete obrazovnih programa. Nakon što Ministarstvo odobri program

⁴³ Hrvatski sabor (2014.), Odluka o proglašenju zakona o izmjenama i dopuni zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_14_288.html

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

formalnog obrazovanja, nitko ne kontrolira njegovu provedbu. U neformalnom obrazovanju, situacija je složenija. Budući da nema podataka o programima koji se nude (tko su predavači i koje je trajanje tih programa), nije moguće utvrditi kvalitetu ponuđenih programa i predavača. Neformalno obrazovanje prepušteno je privatnim tvrtkama, udrugama, komorama i raznim ministarstvima;

Hrvatska nema profesionalne edukatore u području obrazovanja odraslih. U posljednjih 20 godina nije uspostavljen studijski program za stručnjake koji sudjeluju u obrazovanju odraslih. Agencija za strukovno obrazovanje i osposobljavanje provodi neformalne treninge, ali ne postoji sustav certificiranja za ljude koji rade kao stručnjaci za obrazovanje odraslih.

7. POTREBNE SU DALJNJE REFORME POLITIKE I USMJERENJA

Za daljnji razvoj i usavršavanje u obrazovanju odraslih potrebno je donijeti novi Zakon o obrazovanju odraslih u skladu sa Strategijom za obrazovanje, znanost i tehnologiju. To bi onda reguliralo važna pitanja vezana za obrazovanje odraslih u skladu s europskom obrazovnom politikom kroz:

- utvrđivanje sustava osiguranja kvalitete vanjskim vrednovanjem i samovrednovanjem ustanova za obrazovanje odraslih,
- standardizaciju postupka za usvajanje programa kvalifikacija u skladu s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom,
- osiguravanje akreditacije za programe i njihova koordinacija s potrebama tržišta rada, učenika i šireg društva,
- stvaranje sustava licenciranja za andragogiju i andragoške radnike,
- jasno definiranje standarda za uspostavljanje ustanova za obrazovanje odraslih,
- provođenje zakona u području obrazovanja odraslih kako bi se spriječila nepravedna konkurencija,
- praćenje financiranja programa obrazovanja odraslih,
- baze podataka i evidencije sustava planiranja u području obrazovanja odraslih,
- izradu registra akreditiranih programa u obrazovanju odraslih,
- uspostavljanje održivog sustava za financiranje obrazovanja odraslih na nacionalnoj razini.

7.1. U kojoj se mjeri trenutna politika dovoljno bavi tim izazovima

Hrvatska nije napravila nikakve promjene u pogledu reformi politike. Zakon o obrazovanju odraslih još se prepravlja. Nema podataka kada bi mogao biti usvojen u Saboru. Kurikularna reforma zaustavljena je zbog političke krize u posljednje dvije godine. Obrazovanje odraslih nije u fokusu interesa na političkoj sceni.

U pripremi je novo zakonodavstvo⁴⁴ s ciljem poboljšanja kvalitete ustanova, programa i nastave za obrazovanje odraslih. Međutim, nije bilo značajnog napretka u sustavu za prepoznavanje i potvrđivanje neformalnog i neslužbenog učenja, jer ovisi o napretku postignutom u ažuriranju standarda HKO (Hrvatski kvalifikacijski okvir). Zavod za zapošljavanje trenutno preispituje mjere aktivne politike tržišta rada kako bi se u obzir uzeli nalazi vanjske evaluacije iz 2016. godine⁴⁵. Ipak, resursi za programe prekvalifikacije i cjeloživotno učenje općenito, kao i angažman poslodavca, i dalje su nedostatni.

Bez usvajanja novog Zakona o obrazovanju odraslih, opće promjene u obrazovanju odraslih nisu moguće.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

7.2. Koje bi ključne dodatne buduće reforme politike i usmjerenja mogle biti potrebne (uključujući, ali ne ograničavajući se na financiranje) za rješavanje tih izazova

Kao što je navedeno u poglavlju 7.1, ukupne promjene u reformi politike moraju započeti promjenom Zakona o obrazovanju odraslih. Nadalje, moraju se izvršiti promjene u financiranju obrazovanja odraslih te u modernizaciji kurikulumu u strukovnom obrazovanju odraslih. Nužno je uključiti odrasle u visoko obrazovanje.

Kako je neaktivnost među ljudima od 50 godina nadalje vrlo visoka u usporedbi s prosjekom EU, u NRP su predviđene reforme da se izbjegnu zamke neaktivnosti i omogući isplativost rada, kako bi se produljio radni vijek i stimuliralo kasnije umirovljenje, dok se strogo regulira invalidska mirovina. (Zakon o mirovinskom osiguranju iz 2013. utvrđuje stopu zamjene za prijevremenu mirovinu i proširuje skupinu umirovljenika koji mogu raditi i primiti djelomičnu mirovinu). Prema nedavnim projekcijama, radno sposobno stanovništvo (15-64) uskoro će se smanjiti za 5,7 % između 2010. i 2020. godine, zbog čega je važno za učinkovitu strategiju ljudskih resursa ulagati u starije radnike.⁴⁶ U ovom postignuću moraju biti uključeni svi dionici, uključujući poslodavce, jer će se radna dob povećati.

7.3. Postoje li neki posebni problemi s provedbom politike i funkcioniranjem sustava obrazovanja odraslih.

Trenutno ima puno poteškoća u provedbi politike, kao što je navedeno u Vladinom izvješću za 2016. godinu - „Hrvatska zaostaje u nadogradnji vještina i prekvalifikaciji radno sposobnog stanovništva“. U 2015. godini samo 3,1 % odraslih (25-64) izvijestilo je da je sudjelovalo u cjeloživotnom učenju. Iako je to nešto više nego prethodnih godina, daleko je ispod prosjeka EU od 10,7 %. To je poseban razlog za zabrinutost s obzirom na općenito nisku razinu obrazovanja radno sposobnog stanovništva, a posebno s obzirom na to da je 50 % nezaposlenih dugotrajno nezaposleno, s većim rizikom da postanu neaktivni zbog svojih zastarjelih ili oslabljenih vještina. U pripremi je novo zakonodavstvo s ciljem poboljšanja kvalitete ustanova, programa i nastave za obrazovanje odraslih. Međutim, nije bilo značajnog napretka u sustavu za prepoznavanje i potvrđivanje neformalnog i neslužbenog učenja, jer ovisi o napretku postignutom u ažuriranju standarda HKO-a. Ipak, resursi za programe prekvalifikacije i cjeloživotnog učenja općenito, kao i angažman poslodavca, i dalje su nedostatni.⁴⁷

⁴⁶ <http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Novosti/FINAL%20OP%20EHR.pdf>

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

8. SAŽETAK

8.1. Ažurirani sažetak statističkih rezultata u zemlji (sažeti pregled zemalja predan kao zaseban dokument);

Iz statističkih podataka u ovom izvješću jasno je da je pred Hrvatskom velik izazov za postizanje ciljeva u Europi 2020. Problem je što ti podaci nisu pouzdani. Hrvatska još nije razvila vlastitu statističku metodologiju u obrazovanju odraslih. To je problem posebno s neformalnim obrazovanjem. Bez razvijene statističke metodologije teško je imati pregled onoga što se događa u obrazovanju odraslih i planirati daljnju promjenu politike. Iz prikazanih statističkih podataka možemo reći da je mali postotak stanovništva uključen u obrazovanje odraslih, bilo formalno ili neformalno. Samo mali broj odraslih osoba starijih od 51 godine sudjeluje u obrazovanju (10 %). Sudjelovanje u cjeloživotnom učenju i dalje je vrlo malo zbog nerazvijenog sustava obrazovanja odraslih. Sustavom obrazovanja odraslih slabo se upravlja. Udio odraslih koji sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju iznosio je 2,5 %, što je daleko ispod prosjeka EU od 10,7 %.

Najnoviji podaci Eurostata u pogledu sudjelovanja u formalnom obrazovanju i osposobljavanju nude raščlambu prema obrazovnoj razini i pokazuju da stariji od 25 godina koji su uključeni u formalno obrazovanje odraslih uglavnom sudjeluju na preddiplomskoj ili ekvivalentnoj razini, diplomskoj ili ekvivalentnoj razini te doktorskoj ili ekvivalentnoj razini. Podaci prikazani u tablici su zbroj za 2013., 2014. i 2015. godinu.

Sudjelovanje u obrazovanju odraslih, posebno onih starijih od 51 godine, nisko je zbog prijevremene mirovine. Ova je točka naglašena u DOP-u za Hrvatsku. Takva politika ranog umirovljenja stvara visok rizik od siromaštva u starosti, posebno za one s kratkim radnim stažom. Vlada u tom pogledu donosi neke promjene, ali vrlo sporo. Obrazovanje odraslih nije bilo prioritetno pitanje za kreatore javnih politika. Sustav obrazovanja odraslih nije dovoljno razvijen i uvijek nedostaju sredstva.

Međutim, određeni napredak u obrazovanju odraslih postignut je u posljednjih pet godina. Strategija za obrazovanje, znanost i tehnologiju stvorila je dobre temelje za obrazovanje odraslih. Želja za obrazovanjem odraslih i cjeloživotnim učenjem nije previše prisutna u hrvatskom društvu. Ogroman broj nezaposlenih u Hrvatskoj potencijalni su kandidati za obrazovanje odraslih. Karika koja nedostaje suradnja je svih institucija na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

8.2. Nadopunjeni sažetak ključnih izazova s kojima se suočava RH; (nedovoljne trenutne politike/reforme/financiranja)

8.2.1. Izazovi za obrazovanje odraslih:

Izgradnja sustava obrazovanja odraslih na temelju potreba tržišta rada:

- stvaranje novih kurikuluma temeljenih na kompetencijama, a ne na činjenicama (predmetima),
- uključivanje više starijih osoba u obrazovanje odraslih, kako bi ih se obeshrabilo od prijevremene mirovine,
- podjela odgovornosti za obrazovanje odraslih između državnih, regionalnih i lokalnih vlasti,
- osiguravanje financiranja obrazovanja odraslih na nacionalnoj razini,
- potpuno uključenje obrazovanja odraslih u obrazovni sustav u Hrvatskoj, kao dio cjeloživotnog učenja,
- stvaranje nacionalnih statističkih podataka u formalnom, neformalnom i neslužbenom obrazovanju odraslih.

8.3. Potreban je nadopunjeni sažetak daljnjih reformi politike

Daljnji razvoj politike:

- razvoj sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih (metodologija, odgovornost dionika u OO),
- razvijanje standarda (kompetencija) za nastavnike, kao i za ostale koji su uključeni u OO,
- razvoj sustava akreditacije programa za obrazovanje odraslih i njihovo povezivanje s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom (HKO),
- razvoj metodologije za prikupljanje statističkih podataka u obrazovanju odraslih,
- razvoj sustava za osposobljavanje nastavnika za obrazovanje odraslih,
- razvoj vrednovanja neformalnog i neslužbenog obrazovanja pojedinaca.

Hrvatska nije napravila nikakve promjene u pogledu reformi politike. Zakon o obrazovanju odraslih još se prepravlja. Nema podataka kada bi mogao biti usvojen u Saboru. Ovaj novi zakon o obrazovanju odraslih vrlo je važan za izgradnju koherentnog pravnog okvira za obrazovanje odraslih s drugim (novijim) dokumentima politike poput Strategije za znanost, tehnologiju i obrazovanje.

Hrvatska mora postići značajan napredak u sustavu za prepoznavanje i potvrđivanje neformalnog i neslužbenog obrazovanja. Uz to, resursi za programe prekvalifikacije i cjeloživotnog učenja općenito, kao i angažman poslodavca, i dalje su nedostatni.

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izviješće po zemljama - Hrvatska

Obrazovanje odraslih važan je dio stjecanja kompetencija nakon završetka formalnog obrazovanja, ali država ne čini dovoljno da pomogne u rješavanju ovog problema. Društvo se razvija brže od obrazovnih politika.

9. BIBLIOGRAFIJA

Zakon o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (Narodne novine 24/10)

Zakon o obrazovanju odraslih (Narodne novine 17/07)

CEDEFOP (2016.), Neusklađena prioritetna zanimanja u Hrvatskoj, Panorama vještina, dostupno na: http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en/analytical_highlights/croatia-mismatch-priority-occupations

CELSI (2016.), Izvještaj o istraživanju br. 15 Uspon dualnog tržišta rada: Borba protiv nesigurnog zapošljavanja u novim državama članicama kroz industrijske odnose (PRECARIR), Bratislava

Komisija Europskih zajednica (2006.) „[Obrazovanje odraslih: Nikada nije kasno za učenje](#)“, Komunikacija Komisije, COM (2006) 614 konačno, Bruxelles

Komisija Europskih zajednica (2007.) „[Akcijski plan za učenje odraslih: Uvijek je dobro vrijeme za učenje](#)“, Komunikacija Komisije Vijeću, Europskom parlamentu, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Podaci Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje na zahtjev autora (2002.) „Sofijska konferencija o obrazovanju odraslih 09. studenog 2002.“, Sofija

Hrvatski zavod za statistiku (2016.), Statistički ljetopis Republike Hrvatske, str. 511

Zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru (Narodne novine 22/13),

Dijanusic, B.: Razvijanje ključnih kompetencija u funkcionalnom osnovnom obrazovanju odraslih, https://bib.irb.hr/datoteka/711221.Zbornik_HAD_Vodice_2013.pdf

Europska komisija (2009.), Zaključci Vijeća od 12. svibnja 2009. o strateškom okviru za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju ('ET 2020'), 2009/C119/02, dostupno na:

http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_en

Europska komisija (2016.), RADNI DOKUMENT OSOBLJA KOMISIJE Izvješće o zemlji za Hrvatsku 2017. Uključujući detaljni pregled prevencije i ispravljanja makroekonomskih neravnoteža

Europska komisija (2016.), Monitor obrazovanja i osposobljavanja 2016 Hrvatska, dostupno na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-hr_en.pdf

Europska komisija: Oblici usavršavanja - nove mogućnosti za odrasle, dostupne na: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

Europska komisija (2016a), Izvješće po zemljama - Hrvatska 2016, Povremeni radovi

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Zakon o stručnom pedagoškom nadzoru (Narodne novine 73/97)

„Smjernice za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije“ (Odbor Ministarstva znanosti i obrazovanja u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, travanj 2012.)

Mrnjavac, Ž. (2015.), Poticati samozapošljavanje i stvaranje malih poslova. U: Davorko Vidović, ur. Zaposlimo Hrvatsku: Strateške smjernice za rast zaposlenosti. Zagreb: Hrvatska gospodarska komora. 83-95. (samo na hrvatskom jeziku)

Pravilnik o javnim ispravama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 129/08)

Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih (Narodne novine 129/28)

Pravilnik o sadržaju, obliku te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije (Narodne novine 129/08)

Pravilnik o evidencijama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 129/08)

Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika o javnim ispravama u obrazovanju odraslih (Narodne novine 52/10)

Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih (Narodne novine 52/10)

Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju (Narodne novine 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11 i 16/12)

Zakon o školskoj inspekciji (Narodne novine 50/95)

Strategija obrazovanja odraslih, Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2004.), Zagreb

Vlada Republike Hrvatske (2017.): Plan implementacije garancije za mlade 2017.-2018.
http://www.gzm.hr/wp-content/uploads/2017/08/Usvojeni-PIGZM_2017-2018-web.pdf

Strategija razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja Republike Hrvatske 2008.-2013

Zakon o strukovnom obrazovanju, Narodne novine 30/09

Izvori s interneta:

<http://www.oecd.org/skills/piaac/surveyofadultskills.htm>

http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/trng_lfs_10

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

http://novebojeznanja.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20za%20web/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20SOZT_do%2031.3.2016..pdf

https://ec.europa.eu/education/tools/docs/2015/monitor2015-croatia_hr.pdf

<http://www.hup.hr/01092016-okrugli-stol-hup-a-i-hanza-medije-trziste-rada-i-sustav-obrazovanja-i-nepovoljni-demografski-trendovi-radnicka-cesta-52-hup-zagreb-1000.aspx>

<http://www.ljudskipotencijali.hr/en/Odrzana-zavrсна-konferencija-projekta-Regionalna-mreza-lokalnih-obrazovnih-ustanova.htm>

http://www.asoo.hr/UserDocsImages/DEFCO_web_ESF_2007_2013_Otvoreni_Ograniceni_pozivi/Ja%C4%8Danje%20kapaciteta%20ustanova%20za%20obrazovanje%20odraslih%20%E2%80%93%20faza%20II_.pdf

www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/.../OPULJP%20hr%2020150213.docx

http://novebojeznanja.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20za%20web/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20SOZT_do%2031.3.2016..pdf

http://www.azoo.hr/images/AZOO/Cjelovit_sadržaj_Strategije_obrazovanja_znanosti_i_tehnologije.pdf

[file:///C:/Users/POU/Downloads/A%20Strategy_for_Adult_Education%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/POU/Downloads/A%20Strategy_for_Adult_Education%20(1).pdf)

<http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/censustabshtm.htm>

<http://www.zakon.hr/z/384/Zakon-o-obrazovanju-odraslih>

<http://www.asoo.hr/default.aspx?id=868>

<http://www.hgk.hr/udruzenja/udruzenje-poslovanja-nekretninama/strucni-ispit-za-agenta-posredovanja-u-prometu-nekretnina>

<http://www.javnanabava.hr/default.aspx?id=3732>

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_croatia_en.pdf

http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor15_en.pdf

<http://www.ljudskipotencijali.hr/en/Odrzana-zavrсна-konferencija-projekta-Regionalna-mreza-lokalnih-obrazovnih-ustanova.htm>

<http://www.hup.hr/okrugli-stol-trziste-rada-i-sustav-obrazovanja-i-nepovoljni-demografski-trendovi.aspx>

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina
odraslih

Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

mobilnost.hr/cms_files/2015/11/1448380753_izvjesce-ampeu-2014.docx

http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_12_2015.pdf

http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_12_2014.pdf

http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_12_2013.pdf

http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_12_2012.pdf

http://www.hzz.hr/UserDocsImages/stat_bilten_12_2011.pdf

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Croatia:Overview>

<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-croatia-en.pdf>

<http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/wp-content/uploads/2017/05/Brosura-TCU-2017-v4-EN.pdf>

<http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Novosti/FINAL%20OP%20EHR.pdf>

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih
Potpuno izviješće po zemljama - Hrvatska

PRILOZI

Prilog 1: Popis usvojenih pravnih akata, strategija, zakona

Naziv	Datum usvajanja	Kratak opis sadržaja
Zakon o obrazovanju odraslih	07. veljače 2007.	Ovaj zakon regulira obrazovanje odraslih i obuhvaća čitav proces učenja odraslih. Novi Zakon o obrazovanju odraslih predložen je 2016. godine, ali nije usvojen.
Pravilnik o javnim dokumentima u obrazovanju odraslih	20. listopada 2008.	Ovim se Pravilnikom propisuje naziv, sadržaj i oblik javnih isprava za odrasle u stjecanju srednjih i srednjih stručnih kvalifikacija, prekvalifikaciji, usavršavanju, stjecanju nižih kvalifikacija, osposobljavanju i u osnovnoškolskom obrazovanju.
Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih	20. listopada 2008.	Ovim su Pravilnikom propisani standardi i norme, kao i način i postupak utvrđivanja uvjeta koje ustanova mora ispuniti za provedbu programa obrazovanja odraslih.
Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja andragoške dokumentacije	20. listopada 2008.	Ovim se Pravilnikom propisuje sadržaj i oblici dokumentacije koju vode ustanove koje imaju odobrenje za provedbu programa obrazovanja odraslih te način čuvanja i pohrane.
Pravilnik o evidenciji u obrazovanju odraslih	20. listopada 2008.	Ovim se Pravilnikom propisuje sadržaj i način vođenja evidencija ustanova koje imaju odobrenje za provedbu programa obrazovanja odraslih, polaznika, radnika i evidencija ostalih podataka važnih za praćenje stanja i razvoja aktivnosti obrazovanja odraslih koje su objedinjene u zajednički registar institucija.
Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih	21. travnja 2010.	Nekoliko manjih promjena izvornog Pravilnika.
Uredba o izmjenama i dopunama Pravilnika o javnim ispravama u obrazovanju odraslih	21. travnja 2010.	Nekoliko manjih promjena izvornog Pravilnika.

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih
Potpuno izviješće po zemljama - Hrvatska

Zakon o strukovnom obrazovanju	20. veljače 2009.	Ovim se Zakonom uređuje srednje stručno obrazovanje i osposobljavanje kao aktivnost koja omogućuje razvoj i stjecanje kompetencija potrebnih za stjecanje strukovnih kvalifikacija.
Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju	Od 2008. do 2012. sa svim izmjenama i dopunama	Ovim se Zakonom uređuje djelatnost osnovnog i srednjeg obrazovanja i obrazovanja u javnim ustanovama.
Zakon o Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	12. veljače 2010.	Ovim se zakonom uspostavlja Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i uređuje status, djelatnost i organizacija Agencije kao javne ustanove.
Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru	08. veljače 2013.	Ovim se Zakonom uspostavlja Hrvatski kvalifikaciji okvir (HKO) i regulira njegova primjena. Zakon uspostavlja odnos HKO-a s Europskim kvalifikacijskim okvirom (EKO) i Kvalifikacijskim okvirom Europskog prostora visokog obrazovanja (QF-EHEA), a neizravno i nacionalnim kvalifikacijskim sustavima drugih zemalja.
Zakon o prosvjetnoj inspekciji	04. srpnja 1995.	Ovim se Zakonom uređuju dužnosti, prava i ovlasti školske inspekcije.
Zakon o stručno-pedagoškom nadzoru	27. srpnja 1997.	Ovim se Zakonom uređuje stručni pedagoški nadzor, uvjeti i način obavljanja. Ovlasti stručnog pedagoškog nadzornika ili druge osobe koja obavlja poslove stručnog pedagoškog nadzora.
“Smjernice za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije”	Travanj 2012.	Smjernice o tome kako stvoriti Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije za Hrvatsku.
Strategija znanosti, tehnologije i obrazovanja	17. listopada 2014.	Hrvatska prepoznaje obrazovanje i znanost kao svoje razvojne prioritete koji mogu donijeti samo dugoročnu socijalnu stabilnost, gospodarski napredak i kulturni identitet.

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih
Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

Prilog 2: Popis intervencija u politici

Naziv intervencije	Izvor (s poveznicom)	Proračun	Rezultati	Koji od 6 sastavnih dijelova za uspješne politike učenja odraslih ima za cilj? (označiti sve što je povezano)						Dodatni detalji/opis (svrha, trajanje, odgovorni subjekt itd.)
				Poticati interes polaznika za učenje	Ulaganje poslodavaca u učenje	Poboljšati jednakost pristupa za sve	Učenje koje je relevantno	Kvalitetno učenje	Koherentna politika	
Strategija znanosti, tehnologije i obrazovanja	http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2364.html			√	√	√	√	√	√	
	http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/OPULJP%20hr%2020150213%20%282%29.pdf			√	√	√	√	√	√	

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih
Potpuno izvješće po zemljama - Hrvatska

<p>Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.- 2020. 2014HR05M9OP001 - 1.3“1</p>							
<p>Hrvatski sabor (2014.), Odluka o proglašenju zakona o izmjenama i dopuni zakona o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu (Zakon o državnoj potpori za obrazovanje u poduzećima)</p>	<p>http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_02_14_288.html</p>			√	√		<p>Poslodavci sada mogu tražiti odbitak poreza do 60% općih troškova obrazovanja odraslih i 25% troškova posebnog osposobljava nja. Mala i srednja poduzeća mogu ostvariti porezne olakšice do 80%</p>
<p>Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, HKO</p>	<p>http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_02_22_359.html</p>			√	√	√	√

Mreža neovisnih nacionalnih stručnjaka u području obrazovanja odraslih/vještina odraslih
 Potpuno izviješće po zemljama - Hrvatska

Nacionalna strategija za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine	http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_04_42_967.html			√	√	√	√	√	√	

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU

Besplatne publikacije

- jedan primjerak:
putem EU knjižare (<http://bookshop.europa.eu>);
- više primjeraka ili plakata/mapa: iz predstavništva Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_en.htm); iz delegacija u zemljama koje nisu članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm); obraćanjem usluzi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) ili pozivom na 00800 6 7 8 9 10 11 (besplatni telefonski broj iz bilo kojeg mjesta u EU) (*).

(*) Podaci su besplatni, kao i većina poziva (iako vam ih neki operateri, telefonske govornice ili hoteli mogu naplatiti).

Publikacije uz plaćanje:

- preko EU knjižare (<http://bookshop.europa.eu>).

Pretplate uz plaćanje:

- preko prodajnog agenta Ureda za publikacije Europske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

Ured za publikacije
Europske unije